

Wydanie I 1933
Bibl. Publ. m. st. W-wy

Spasowski 2

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

Cena numeru 1 złoty.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XV.

WARSZAWA, 12 LUTEGO 1933 R.

Nr. 7

DOKOMPLETOWANE DRUKI I URZĄDZENIA MELDUNKOWE.

Wzór 1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zł. 0,90	Wzór 14	Karta wymeldowania	100 sztuk	Zł. 1,20
.. 2	.. zmiany miejsca zamieszkania	.. ..	1,10	.. A.	Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	4.—
.. 3	karta zameldowania	.. ..	1.—	.. A.	.. ..	1,2 ark. za 100 ark.	2,40
.. 4	.. wymeldowania	.. ..	1,10	.. B.	Dowód zamieszkania	100 sztuk	2,20
.. 3a	Karta zameldow. dla cudzoziemców	.. ..	1,10	.. C.	Zawiadomienie	100	2,20
.. 4a	Karta wymeldow. ..	.. ..	1,20	.. D.	Zawiadomienie pół arkusza	100 szt. 2,15 za 1/4 ark.	1,40
.. 5	Karta meldunkowa dla osób podleg. powsz. obow. wojskowemu	.. ..	0,80	.. E.	Ponaglenie pół arkusza	100 .. 2,15 za 100 szt.	..
.. 6	Rejestr mieszkańców luźne arkusze	.. arkuszy	20,—	UWAGA:	Wzór B i C zmniejszać więcej należały ze względu celowości druku.		
.. 6a	Skorowidz do rejestru mieszkańców (okólnik M. S. W. Nr. 65 25. IV. - 31 r. poz. 13)	.. ..	10.—	Domowe księgi meldunkowe § 2 Instr. M. S. W. po	15 ark. 30 kart	Zł. 1,75	
.. 7	Karta rodzinna	.. sztuk	9.—		25 .. 50 ..	2,75	
.. 8	Rejestr osób przyb. do gminy (luźne ark.)	.. arkuszy	5,50		50 .. 100 ..	4,15	
	W stanie zbroszurowanym 24 ark.	1 zeszyt	2.—		100 .. 200 ..	7,50	
	w formie księgi oprawn. w płótno 50 ark.	(100 kart)	7,70		zeszyt 12 ..	24 karty	1,20
	75 ..	150 ..	10.—	Koperta do dokumentów metrykalnych i innych	za 100 sztuk	8,25	
	100 ..	200 ..	12.—	Wyciąg z rejestru mieszkańców na całą rodzinę	100 ..	4,40	
	125 ..	250 ..	15.—	.. ..	100 ..	3.—	
	150 ..	300 ..	17.—	Doniesienie karne o przekroczeniu przepisów o ewidencji i kontrolli ruchu ludn.	za 100 ..	2,40	
Wzór 8a	Rejestr dla osób opuszcz. gm. (luźne ark.)	100 ark.	5,50	Karta informacyjna dla biur meldunkowych	za 100 ..	2.—	
	w formie zbroszurowanej	24 arkusze	2.—				
	Księga oprawn. w płótno po	50 ark. 100 kart	7,70				
	75 ..	150 ..	10.—				
	100 ..	200 ..	12.—				
	125 ..	250 ..	15.—				
	150 ..	300 ..	17.—				
Wzór 9	Rejestr domów luźne arkusze	100 arkuszy	4.—				
	zbroszurowane 12 arkuszy w jeden zeszyt		0,80				
	w formie księgi oprawn. po	25 ark. (50 kart)	2,50				
	50 ..	100 ..	4.—				
	75 ..	150 ..	5.—				
	100 ..	200 ..	7,50				
Wzór 10	Hotelowa książka meldunk.	50 ark. 100 kart	4.—				
.. 10	.. ..	100 .. 200 ..	7,50				
.. 10a	Lista osób przebywających	100 sztuk	2.—				
.. 11	Ankieta A	100 sztuk	0,80				
.. 11a	Arkusze zbiorcze do ankiety A. wzór 11	100 sztuk	2.—				
.. 12	Ankieta B	100 ..	0,80				
.. 13	Karta zameldowania dla hoteli (Dz. U. P. P. 20. V. 31 r. Nr. 47 poz. 409)	100 sztuk	1.—				

DODATKOWE WZORY.

Wzór Nr. 1	Poświadczenie zamieszkania po 100 szt.	.. ..	zł. 2,40
	Obliczenia ruchu ludności pomiędzy Polską, a innymi państwami za 100 sztuk	.. ..	zł. 2,40
Wzór Z101	Zapotrzebowanie (Zapotrzebowanie wyciągu z ksiąg ludności oraz dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk	.. ..	zł. 2,20
Wzór Z103	Wezwanie (w sprawie osobistego stawiennictwa w gminie) w blokach po 100 sztuk	.. ..	zł. 1,50
Wzór Z104	Zapotrzebowanie (dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk	.. ..	zł. 2,20
Wzór Z105	Wypis z aktu urodzenia w blokach po 100 sztuk	.. ..	zł. 2,—
Wzór Z106	Wypis z aktu ślubu w blokach po 100 sztuk	.. ..	zł. 2,20
Wzór Z107	Wypis z aktu śmierci w blokach po 100 sztuk	.. ..	zł. 2,—

Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.

Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Śto-Krzyska 13.

Kupujcie wyroby krajowe!

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie

WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13, TELEFON 442-63

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.

Rachunek bieżący w Polskim Banku Komunalnym 479.

POLECAMY ŁASKAWEJ UWADZE KAS OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

MATERJAŁY PROPAGANDOWE NA DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI

Plakaty	Cena za sztukę zł. gr.
1. Plakat szkolny 50 x 70 cm. kolorowy.....	—50
2. „Ja oszczędzam, a wy?” 70 x 100 cm.....	—75
3. Oszczędzajmy! 70 x 100 cm. (nowy plakat).....	—75
4. „Oszczędność to droga do bogactwa”, 70 x 100 c. kol.....	—55
5. „Oszczędność to wrota do szczęścia i dobrobytu” 70 x 100 cm.	—55

U w a g a: Nadruki na plakatach wyszczególnionych pod P. 2, 3, 4 i 5 wykonujemy według załączonych rękopisów (10 — 20 wyrazów) licząc 10 zł. za 100 szt., rękopisy wraz z zamówieniami prosimy nadsyłać najpóźniej do 1-ego października r. b., — po tym terminie wysyłać będziemy plakaty bez nadruków.

Pocztówki

Wykonujemy na żądanie miniaturę 1) plakatu szkolnego i 2) „Ja oszczędzam, a wy?” i 3) „Oszczędzajmy!” z dowolnym nadrukiem (tylko dwadzieścia wyrazów). Pocztówka jest najdogodniejszą formą propagandy w szkołach i dla szerokiego ogółu.

Zamówienia przyjmujemy poczynając od pięciuset sztuk..... —05

Książki

1. Długokęcki Jan „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności” wydanie 1931 r.	1.20
2. A. K. Czyżowski „Szara Książeczka”.....	1.20
3. J. S. Rożek „Podręcznik dla komunalnych kas oszczędn.” cz. I	12.—

Broszury

1. „Oszczędnością i pracą ludzie się bogacą”.....	—12
2. Br. Dr. Kuśnierz „Praca i Oszczędność mądrością narodów”.....	—12
3. R. Lenartowicz „Jak zaradzić biedzie na wsi”.....	—40
4. S. Ostojewski „Wysiłkami dzieci i młodzieży do Potęgi Polski”	—20
5. M. Kaczanowski „Droga do niezależności”.....	—20
6. Marjan Wł. Tulacz „Oszczędność dźwignią postępu społecznego”	—50
7. A. Malarz „Jak osiągnąć dobrobyt”.....	—50
8. Ka. J. Makłowicz „Skarbnica narodowa”.....	—15
9. Ka. J. Makłowicz „O oszczędności”.....	—80
*10. Janina Grajewka „Zbiorowy Czyn”.....	—10
***11. Zofja Roguska „Jak Pan Saba nauczył się oszczędzać”.....	—10
*12. Marja Ławrukjańcówna „Obrazki”	—10
**18. Eugenia Szymusikowa „Droga do fortuny”.....	—12

U w a g a: Przy zamówieniach broszur poczynając od 1000 sztuk, możemy na 2 i 3 stronie okładki umieścić nadruk według nadesłanego rękopisu za doliczeniem zł. 24 za pierwszy tysiąc i za każdy następny po 6 zł.

Ulotki

	Cena za 100 sztuk zł. gr.
1. „Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka”.....	3.—
2. „Ucieka nędza przed tym co oszczędza”.....	6.—
*) 3. Marjan Pietras „Szóstaki i siódmaki”.....	4.—
*** 4. Stefan Chmieliński „Oszczędność”.....	4.—
*) 5. Marja Gajewska „Sknera”	4.—
6. Ks. J. Makłowicz „Złote klucze”.....	4.—
7. Ks. J. Makłowicz „Bezpieczna lokata”.....	4.—
8. Ks. J. Makłowicz „Martwa ręka”.....	4.—
9. „Czy robotnik może oszczędzać”.....	3.50
10. „Co robić aby kredyt na wsi był łatwy i tani”.....	3.50
11. „Oszczędność podwalnią dobrobytu”	3.50

U w a g a: 1. Ulotka „Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka”, przeznaczona jest specjalnie do propagandy oszczędności za pomocą skarbonek.

2. Pod ulotką pozostawione jest specjalne miejsce na nadruk nazwy kasy i jej adresu. Cena ulotki z nadrukiem za 500 szt. 20 złotych, za 1000 szt. 25 zł., za każdy następny tysiąc 20 zł.

U w a g a: Wydawnictwa zaopatrzone trzema gwiazdkami są nagrodzone, dwoma gwiazdkami wyróżnione i jedną gwiazdką odznaczone na konkursie Polskiego Banku Komunalnego.

Kalendarzyk kieszonkowy instytucji oszczędnościowych na rok 1933.

Cena Kalendarzyka kieszonkowego (format 7,5 x 11 cm., 80 stron druku i okładka z trójbarwną tytułową ilustracją) z nadrukiem czterech stron okładki żądanym tekstem, wyniesie przy zamówieniach, poczynając od 250 egz. 18 gr. za sztukę, następnie od 500 egz. 17 gr. za sztukę i od 1000 egz. 16 gr. za sztukę. Mniejsza ilość wysyłamy po cenie 15 gr. bez nadruku. Przy większych zamówieniach specjalne warunki.

Druki dla Szkolnych Kas Oszczędności w stanie luźnych arkuszy, zbroszurowane i inne:

1. Regulamin I dla S. K. O. w szkołach powszechnych. za 100 szt. zł.	5.00
2. „ II „ „ w szkołach średnich „ „ „	5.00
3. „ III instytucji oszcz. dla wsp. z S. K. O. „ „ „	5.00
4. Deklaracja S. K. O. o przystąpienie do wsp. z inst. osz. „ „ „	2.00
5. Księga kontroli skarbonek..... za 100 ark.	6.00
6. „ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 arkuszy.....	1.00
„ „ zawartości skarbonek	100 ark. „ 6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 ark.	1.00
7. Mareczki oszczędnościowe wartości 5 gr za 1000 sztuk.....	1.20
8. „ „ „ 10 „ „ „ „	1.20
9. „ „ „ 20 „ „ „ „	1.20
10. „ „ „ 50 „ „ „ „	1.20
11. Księga kontroli znaczków oszczędnościowych za 100 szt.	6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 ark.	1.00
12. Karteczki do naklejania mareczek za 100 sztuk	3.00
„ „ „ z nadrukiem nazwy kasy za 1000 szt.	40.00
13. Arkusz zbiorczy dla wkładek w S. K. O. za 100 szt.....	6.00
14. Księga kontowa S. K. O. za 100 ark.	6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbroszurowany 12 arkuszy ..	1.00
15. Kartony wkładowe S. K. O. do zapisków za 100 sztuk	3.00
16. Księga „Dziennik S. K. O.” „ „ „ „ ark.	6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 arkuszy ..	1.00
17. Deklaracja S. K. O. o przelew wkładek do inst. oszcz. za 100 szt.	2.00
18. „ „ zgody S. K. O. na wypłatę wkładek „ „ „	1.20
19. Wykaz wkładek oszczędn. i doliczonych %% „ „ „	6.00
20. Księga kasowa S. K. O. .... „ „ ark.	6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 arkuszy ..	1.00
21. Skarbnica blaszana czterokolorowa za 100 sztuk	40.00
22. Plombownica z inicjałami nazwy Instytucji	15.00
23. Plomby za 1 kg.	2.20
24. Książeczki wkładowe za 100 szt.	20.00
„ „ „ „ z nadrukiem nazwy kasy ..	25.00

Prosimy wszystkie zainteresowane Instytucje przy nadsyłaniu zapotrzebowania na druki dla Szkolnych Kas Oszczędności o dokładne podawanie nazwy druków, ilości oraz stanu, w jakim mają być nadesłane, czy w luźnych arkuszach, czy zeszytach.

U W A G A: Podane w niniejszym prospekcie wzory wysyłamy na żądanie niezwłocznie jako okazowe wzory płatne.

Powyższy prospekt może nastęrczać pewne zapytania, prosimy uprzejmie takowe kierować pod naszym adresem, a chętnie służyć będziemy wyczerpującymi wyjaśnieniami.

Z A M Ó W I E N I A P R O S I M Y K I E R O W A Ć D O
Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Sp. z O. O. w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13.

CXOS. 13458/15/7

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81 a
TELEFON 9-66-06.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucji komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 150 zł. 1/2 str. 75 zł. — 1/4 str. 37,50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: *Aleksander Bogusławski, Henryk Le-Brun, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.*

ROK XV.

WARSZAWA, 12 LUTEGO 1933 r.

Nr. 7

TREŚĆ Nr. 7: Samorząd terytorjalny a izby rolnicze — *Inż. S. Miklaszewski.* Pojęcie miasta na terenie woj. południowych — a projekt ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego — *Jerzy Chylewski.* Wydatki związków komunalnych. Sprawy bieżące. Ze Związku Powiatów Rz. P. Wiadomości gospodarcze. Poradnik.

Na zlecenie Związku Powiatów Rz. P. (Warszawa, Marszałkowska 81 a) prowadzimy administrację kwartalnika „Samorząd Terytorjalny“.

Dla uniknięcia omyłek, prosimy uprzejmie przy wpłatach prenumeraty za kwartalnik „Samorząd Terytorjalny“ lub za tygodnik „Samorząd“ — zaznaczać wyraźnie na wypełnianych blankietach P.K. O.:

przeznaczone na KWARTALNIK „SAMORZĄD TERYTORJALNY“ lub
„ „ TYGODNIK „SAMORZĄD“.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Warszawa, Świętokrzyska 13 m. 15.

Samorząd terytorjalny a izby rolnicze

W czasie najbliższym na podstawie znowelizowanego w październiku r. ub. prawa o izbach rolniczych powołana zostanie zapewne sieć izb na obszarze większości województw. W ten sposób na obszarze Rzeczypospolitej powstanie nowa instytucja samorządowa, której utworzenie stanowi dalszy krok w kierunku realizacji art. 68 i następnych Konstytucji Rzeczypospolitej, gwarantujących decentralizację administracji publicznej przez powołanie do współdziałania w jej wykonywaniu prawno-publicznych jednostek samorządu terytorjalnego i gospodarczego.

Wśród przedstawicieli samorządu terytorjalnego i wybitnych działaczy samorządowych nowa koncepcja i bliski moment jej realizacji wywołały pewne zaniepokojenie. Nie popełnimy prawdopodobnie błędu, dzieląc przyczyny tego zaniepokojenia na dwie zasadnicze grupy. Do pierwszej grupy przyczyn na-

leżą kwestje finansowe, drugą zaś stanowią troski natury ideologicznej, w szczególności obawa o uszczuplenie zakresu działania samorządu ziemskiego na polu rolnictwa, polu najpopularniejszym chyba ze wszystkich dziedzin działalności samorządu i najbardziej wiążącym ten samorząd z życiem i bezpośrednim interesem obywateli. Nad żadną z wymienionych przyczyn nie można przejść do porządku bez zanalizowania całokształtu stosunku samorządu ziemskiego do samorządu rolniczego w świetle dotychczasowej działalności sejmików powiatowych w zakresie rolnictwa, postanowień prawa o izbach rolniczych i przewidywań na tych podstawach przyszłej współpracy izb rolniczych z sejmikami powiatowymi.

Stwierdzić musimy na tem miejscu, że zasługi sejmików powiatowych w dotychczasowej pracy nad podniesieniem rolnictwa są bardzo znaczne.

Zupełnie ściśle i dokładne określenie roli, jaką

W-1749/78/195

samorząd terytorjalny odgrywa w zakresie popierania rolnictwa, jest rzeczą bardzo trudną, przede wszystkim dlatego, że obok samorządu terytorjalnego akcją popierania rolnictwa finansuje Skarb Państwa przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, a wykonywują ją szczególnie w zakresie oświaty rolniczej pozaszkolnej społeczne dobrowolne organizacje rolnicze.

Bez jakiegokolwiek wątpliwości zapisać możemy na dobro samorządu terytorjalnego w pracy nad podniesieniem rolnictwa: 1) utrzymywanie w roku 1931 około 1000 osób personelu instruktorskiego w powiatach, (obecnie około 700 osób); 2) utrzymywanie około 50 niższych rolniczych szkół samorządowych, w których naukę corocznie kończy do 1500 przyszłych przodowników wsi; 3) wprowadzenie ustawy o państwowym nadzorze nad buhajami w 86 powiatach i 16 gminach; 4) zorganizowanie samorządowej służby weterynaryjnej i skuteczne przyczynienie się przy jej pomocy do zwalczania i opanowania w wielu miejscowościach chorób zwierzęcych; 5) prowadzenie szeregu poważnych prac w zakresie zalesiania nieużytków (dotąd zalesionych zostało przez sejmiki powiatowe około 30.000 ha nieużytków rolnych, z czego znaczny odsetek stanowią wydmy piaszczyste i osypiska) i prac w zakresie organizowania meljoracyj szarwarkowych.

Przy czynnym współdziałaniu organizacji rolniczych i przy pomocy personelu instruktorskiego utrzymywanego w znakomitej większości przez samorząd powiatowy, oraz przy zasiłkach w niektórych akcjach Skarbu Państwa: 6) przeszkała się corocznie nawet w czasach obecnych około 40.000 młodzieży wiejskiej w konkursach przysposobienia rolniczego; 7) około 12.000 samodzielnych gospodarzy w konkursach z zakresu różnych dziedzin wytwórczości; 8) otacza się opieką fachową do 3.000 gospodarstw przykładowych; 9) organizuje się około 1.000 kursów i 600 zespołów konkursowych gospodyń wiejskich, w których bierze udział ponad 20.000 uczestniczek; 10) utrzymuje się sieć około 400 kół kontroli obór.

Oto główne pozycje czynnej strony bilansu działalności samorządu terytorjalnego na polu popierania rolnictwa, pozycje tem cenniejsze moralnie, że jedynie niektóre z nich i to częściowo należą do grupy samorządowych wydatków opancerzonych ustawowo, a pozostałe stanowią bezwzględny przejaw dobrej woli samorządu i jego troski o dobro rolników — najliczniejszej liczebnie grupy ludności Państwa. Bierna strona tego bilansu wyrażała się wydatkami pieniężnymi w łącznej kwocie od 12 do 15 milionów złotych rocznie, (w ostatnim zaś roku zmniejszyła się do 9 milionów), wydawanych przez samorząd powiatowy na popieranie rolnictwa, zależnie od faktycznych możliwości. Wyjaśnić musimy, że aczkolwiek samorząd szeregu zadań w zakresie popierania rolnictwa nie realizował sam, lecz w dużej części przy pomocy dobrowolnych organizacji rolniczych, subwencjonowanych również przez Ministerstwo Rolnictwa, to jednak uważamy za słuszne zapisanie na dobro samorządu w powyższym bilansie przeważnej części osiągniętych rezultatów z tego względu. Zdajemy sobie bowiem dokładnie sprawę, jak wielką rolę odegrały subwencje sejmików i gmin

w możliwości rozwinięcia działalności na taką skalę, na jaką ta działalność została rozwinięta. W ostatnich paru latach subwencje sejmikowe odegrały w pracy nad podniesieniem rolnictwa tem większą rolę, że Ministerstwo Rolnictwa wobec znacznej kompresji budżetu państwowego musiało swoje zasiłki bardzo znacznie zredukować.

Stan faktyczny wytworzony przez powołanie do życia izb rolniczych w związku z znanymi powszechnie trudnościami budżetowymi samorządu powiatowego prowadzić musi z natury rzeczy do zmniejszenia obu stron bilansu. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w okólniku z dnia 19.XI.1932 r. Nr. 141. S. F. 11/4/1 upoważniło powiatowe związki komunalne do zmniejszenia pozaustawowych wydatków na popieranie rolnictwa o kwoty, odpowiadające 5% dodatku do podatku gruntowego, który nowela do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o izbach rolniczych przekazuje na rzecz izb rolniczych w tych wszystkich wypadkach, w których zmniejszenie takie będzie konieczne ze względów budżetowych. Pogłębiający się kryzys gospodarczy i spadek wpływów podatkowych prawdopodobnie same przez się pociągną za sobą konieczność zmniejszenia świadczeń sejmikowych na rolnictwo nawet w porównaniu z rokiem bieżącym, w którym świadczenia te i tak się już zmniejszyły. Obok naturalnych więc przyczyn gospodarczych o charakterze ogólnym, wśród których na plan pierwszy poniekąd wybija się zmniejszenie wpływów podatkowych, praca samorządu terytorjalnego w zakresie rolnictwa ulec będzie musiała pewnemu sztucznemu ograniczeniu przez ustawowe przekazanie na rzecz izb rolniczych połowy 10% dodatku do podatku gruntowego.

Byłoby jednak twierdzeniem ze wszechmiar pozbawionem podstaw negatywne ustosunkowanie się do izb rolniczych z tego li tylko tytułu, że izby staną się pewnym ciężarem dla sejmików powiatowych w obecnej ich trudnej sytuacji finansowej i że przyczynić się mogą na skutek tego do zmniejszenia zakresu działania samorządu terytorjalnego na polu rolnictwa. Takie ustosunkowanie się działaczy samorządowych do izb rolniczych bezwzględnie nie wytrzymaloby krytyki, gdyż łączny udział izb rolniczych w 10% dodatku samorządowym do podatku gruntowego na obszarze całego Państwa wynosi za ledwie 1.200 do 1.300 tysięcy złotych, a udział w dochodach sejmików powiatowych (biorąc pod uwagę, że na terenie województw południowych poszkodowany będzie nie samorząd powiatowy, a komisja likwidacyjna Tymczasowego Wydziału Krajowego, która pobiera zamiast samorządu wojewódzkiego 10% dodatek do podatku gruntowego) wyniesie za ledwie 800 do 900 tysięcy złotych. Suma ta stanowi około 0,3% wszystkich dochodów sejmików powiatowych i około 7% kwot przeznaczanych przez sejmiki powiatowe na popieranie rolnictwa. Liczbowa ocena sytuacji wskazuje wyraźnie i niewątpliwie, że „ciężar“ nałożony na samorząd powiatowy, którego ustawodawcy nie udało się uniknąć bez wprowadzenia nowych obciążeń podatkowych, nie jest w istocie swej zbyt wielkim nawet na obecną gospodarczą sytuację samorządu terytorjalnego. Nie powinien też wyrzucić wpływu deprecjonującego na wysokość bilansu działalności samorządu w zakresie rolnictwa.

Tembardziej uzasadnione wydaje nam się powyższe stwierdzenie faktów, że, z przekazaniem części wpływów sejmikowych na izby rolnicze, połączone są dla samorządu terytorjalnego nietylko straty, ale i pozytywne korzyści. Najpoważniejszą korzyścią z punktu widzenia sejmiku będzie zyskanie w izbie rolniczej autorytatywnego organu doradczego i pomocniczego w zakresie popierania rolnictwa. Doradztwo i pomoc ze strony izby, a w szczególności jej udział w należytem zorganizowaniu pracy na terenie powiatu, winny dać w naszym przekonaniu osiąganie większych efektów kosztem tych samych środków, w konsekwencji winna być oszczędność, która prawdopodobnie przekroczy kwoty odstąpione przez sejmiki izbie. Przewidywany jest ponadto w okręgach, w których izby rolnicze będą miały poważniejsze środki finansowe, utrzymywanie przez izby lub udział w kosztach utrzymania agronomów powiatowych, co jest również pozytywną korzyścią powiatu w jego pracy nad podniesieniem rolnictwa. Nie bez znaczenia pozostaje w dalszym ciągu fakt, że izby rolnicze, jako organizacje prawa publicznego, których powstanie i działalność jest w znacznym stopniu uzależniona od woli zorganizowanych, zapewniają stabilizację stosunków w pracy nad podniesieniem rolnictwa. Tej stabilizacji dotychczas było nam niestety często brak. Z faktu publiczno-prawnego charakteru izb wynika w dalszym ciągu możliwość traktowania ich przez sejmiki powiatowe, jako naturalnych związków celowych samorządu terytorjalnego, które mogą podejmować w imieniu tego samorządu te wszystkie zadania w zakresie popierania rolnictwa, których realizacja przekracza możliwości finansowe lub terytorjalne jednego powiatu. Możliwości te są tembardziej realne, że poważny wpływ samorządu terytorjalnego na skład izby rolniczej, zagwarantowany temu samorządowi przez obowiązujące prawo, daje rękojmię realizacji zadań międzykomunalnych w sposób, jaknajbardziej odpowiadający intencjom zainteresowanych sejmików.

Tych wyliczonych przykładowo argumentów powinno nam wystarczyć, abyśmy rachunek zysków i strat samorządu terytorjalnego w związku z wprowadzeniem izb uznali za posiadający w tym wypadku poważne saldo dodatnie. Wydaje nam się przeto rzeczą słuszną stwierdzenie, iż zaniepokojenie działaczy sejmikowych wprowadzeniem izb rolniczych nie posiada głębszego uzasadnienia, gdyż:

1) ustawowy udział izb rolniczych w dochodach samorządu powiatowego wyraża się kwotą tak nikłą w porównaniu z całokształtem dochodów samorządu terytorjalnego, że w żadnym wypadku nie może przyczynić się do poważniejszego zmniejszenia zakresu działalności tego samorządu wogóle, a w zakresie rolnictwa w szczególności;

2) powołanie do życia izb rolniczych nietylko nie zmniejsza kompetencji sejmików w zakresie popierania rolnictwa, ale przeciwnie umożliwia im przy

współpracy z izbami owocniejsze rozwinięcie działalności, nawet zmniejszonymi środkami.

Odrębne zagadnienie w kwestji stosunku samorządu terytorjalnego do izb rolniczych stanowi sprawa wzajemnych uprawnień i obowiązków.

Rozporządzenie o izbach rolniczych mówi o uprawnieniach i obowiązkach obustronnych. Rozporządzenie to nadaje członkom sejmików i rad miejskich miast wydzielonych, odpowiadającym cenzusowi zawodowemu (posiadanie lub użytkowanie, lub dzierżawienie w okręgu izby gospodarstwa rolnego, lub kierowanie takim gospodarstwem, bądź też praca w dziedzinie rolnictwa w okręgu izby przy posiadaniu wykształcenia wyższego, lub wykształcenia rolniczego przynajmniej średniego), czynne prawo wyborcze, upoważniające ich do wybierania ze swego grona i z poza swego grona radców izby. Z uprawnienia tego wzajemnie wynika obowiązek do zasilenia przez uprawnionych rady izby elementem, jaknajwyższej stojącym pod względem wartości moralnej i intelektualnej, którego praca w izbie wyda jaknajlepsze owoce dla dobra rolnictwa.

Na izbę rolniczą rozporządzenie (art. 12) nakłada obowiązek utrzymywania w swej działalności stałej i ściślej łączności z pracami samorządu terytorjalnego oraz uprawnia ją do powierzenia samorządowi terytorjalnemu za jego zgodą prowadzenia prac z zakresu działalności izb, lub przejmowania prac rozpoczętych przez samorząd terytorjalny na wniosek organów tego samorządu.

Środki finansowe, jakimi będą rozporządzały izby rolnicze, będą prawdopodobnie tak skromne, że współpraca izb z samorządem terytorjalnym będzie zagadnieniem podstawowym dla osiągnięcia wyników w zakresie popierania rolnictwa i szerzenia postępu rolniczego na wsi. Współpraca ta i udział samorządów w popieraniu rolnictwa, jak dotąd pozostanie zapewne i na przyszłość podstawowym trzonem akcji szerzenia postępu rolniczego na wsi.

Ponadto rozporządzenie nakłada na izby obowiązek współdziałania z państwowymi władzami administracyjnymi przy wykonywaniu przez te władze nadzoru nad działalnością samorządów powiatowych w zakresie rolnictwa. I w tej więc dziedzinie samorząd terytorjalny zyskuje pozytywną korzyść. Zamierzenia jego bowiem w zakresie popierania rolnictwa poddawane będą krytyce przez fachową instytucję samorządową, stanowiącą w pewnym stopniu emanację tego samorządu, a nie jak dotąd jedynie przez państwową władzę administracyjną.

Oto garść uwag na temat stosunków samorządu terytorjalnego i izb rolniczych. Radziłyśmy nieźmiernie poznać opinię na ten temat działaczy samorządowych o poglądach odmiennych, dla których nasze argumenty nie będą miały dostatecznej siły przekonywującej.

Inż. Szczęsny Miklaszewski.

Pojęcie miasta na terenie wojew. południowych — a projekt ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego

Na terenie województw południowych obowiązują obecnie trzy ustawy gminne: z 1866 r., 1889 r. i 1896 r. Ustawa gminna z 1866 r. obejmowała pierwotnie wszystkie gminy, zarówno miejskie, małomiejskie jak i wiejskie, z wyjątkiem jedynie miast Krakowa i Lwowa, posiadających własne statuty. W tym czasie ustrój gminy miejskiej i wiejskiej był jednakowy, a pojęcie miasta opierało się jedynie na dawnych różnicach stanowych, na przywilejach. Miastem były te miejscowości, które otrzymały przywilej miejski. Tak było do roku 1889 t. j. do wydania drugiej ustawy gminnej. Ustawa ta objęła tylko miasta, lecz nie wszystkie, a jedynie te, które zostały wyliczone w samej ustawie. Było ich 30 (obecnie 29, gdyż później m. Podgórze włączono do Krakowa).

Ustawa gminna z 1889 r. wprowadziła nowe, oparte na zupełnie odrębnych podstawach pojęcie miasta. Tą nową podstawą jest odrębność ustroju. Gdyby ustawę z 1889 r. rozciągnięto na wszystkie ówczesne miasta, oba pojęcia pokryłyby się. Ponieważ jednak wiele ówczesnych miast i miasteczek pozostały nadal pod mocą obowiązującą ustawy z 1866 r., nastąpiło pomieszanie pojęć: dawnego, opartego na przywileju — i nowego, opartego na odrębności ustroju.

W r. 1896 wydano trzecią ustawę gminną dla „miast, miasteczek i znaczniejszych miejscowości“, jak się wyraża sama ustawa, miejscowości, rządzących się dotychczas ustawą z 1866 r. Wszystkie te miejscowości, wyłączone z pod mocy obowiązującej ustawy z 1866 r. i poddane ustawie z 1896 r. również wyliczono w samej ustawie.

Tak więc, w chwili obecnej, istnieją dwa odrębne pojęcia miasta, nie pokrywające się ze sobą. Ten stan rzeczy wytwarza sytuację taką, iż tam, gdzie trzeba ustalić, czy dana miejscowość jest miastem, miasteczkiem czy wsią, powstaje wątpliwość, z jakiego punktu widzenia należy rozstrzygać to zagadnienie: z historycznego, czy też ustrojowego.

Kwestję tę oraz trudności z niej wypływające przy wykonywaniu innych ustaw poruszyłem w „Gazecie Adm. i Pol. Państw.“ (Nr. 12 z 1932 r. „Pojęcie miasta w woj. południowych i konieczność oparcia go na jednolitej nowoczesnej podstawie“). Obecnie pragnąłbym omówić te trudności, jakie mogą powstać przy istnieniu na terenie województw południowych ustawodawstwie gminnym z chwilą wprowadzenia w życie projektu o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego.

Ogólna konstrukcja projektu polega na wprowadzeniu do obecnie obowiązujących ustaw ustrojowych częściowych zmian, bardzo doniosłych, zachowując w zasadzie obowiązujące dotychczas ustawodawstwo.

O ile chodzi o ustrój gminy, projekt wprowadza odrębny ustrój dla gmin miejskich, inny dla gmin wiejskich, operując przytem pojęciem miasta i wsi

jako czemś zupełnie jasnym i skryształizowanym. Z treści całego projektu należy wywnioskować, iż projekt, używając terminów „gmina miejska“ i „gmina wiejska“, ma na myśli miasto i wieś w znaczeniu ustrojowym, a nie historycznym. Przy wprowadzaniu więc w życie projektu powstaje zasadnicze pytanie, do których miejscowości na terenie woj. południowych będą miały zastosowanie postanowienia projektu, dotyczące gmin miejskich, do których zaś postanowienia dotyczące gmin wiejskich.

Zastanówmy się nad tem, które z miejscowości na terenie woj. południowych są gminami miejskimi, a które wiejskimi w znaczeniu ustrojowym.

Do gmin miejskich bezsprzecznie należy zaliczyć miasta Kraków, Lwów i 29 miast rządzących się ustawą gm. z 1889 r. Do gmin wiejskich natomiast w znaczeniu ustrojowym należałoby zaliczyć wszystkie miejscowości rządzące się ustawami gm. z 1866 i 1896, mimo, iż w liczbie tych ostatnich znajdują się przeważnie miasta i miasteczka w znaczeniu historycznym. Ustrój gmin unormowany ustawami z 1866 i 1896 różni się zaledwie w drobiazgach, jest on jednak w jednym i drugim wypadku ustrojem gminy wiejskiej. Ponieważ jednak miejscowości rządzące się obecnie ustawą z 1866, są wsiami i w znaczeniu historycznym, przeto poruszone wyżej wątpliwości dotyczyć będą właściwie tylko miejscowości, rządzących się ustawą z 1896 r.

Czy jednak niema różnic ustrojowych pomiędzy gminą miejską, małomiejską a wiejską w samej ustawie z 1896 r.? Otóż jest jedna taka różnica, wypływająca z art. 12, a polegająca na tem, iż rada gminna miasteczka i wsi mogła mieć członków bez wyboru t. zw. wirylistów, opłacających 1/6 część wszystkich podatków gminy, gdy tymczasem rada gminna miasta członków bez wyboru mieć nie mogła.

Różnica ta ustrojowa jest jednak że tak powiem wtórna, gdyż w pierw należy określić, czy dana miejscowość jest miastem, czy miasteczkiem lub wsią, a potem dopiero można ustalić, czy w danej miejscowości w skład rady gminnej mogą wchodzić członkowie bez wyboru. Poza tem w wielu wypadkach obecnie nie da się ustalić, czy w danej miejscowości byli wzgl. mogli być wiryliści, czy też nie i co zatem idzie, czy dana miejscowość jest miastem, czy też miasteczkiem lub wsią.

Widzimy więc, że z punktu widzenia ustroju nie da się rozsegregować miejscowości rządzących się ustawą gminną z 1896 r. na gminy miejskie i wiejskie, sprawę komplikuje jeszcze bardziej trzecie pojęcie „miasteczka“ (gminy małomiejskiej). Zastanówmy się teraz, jakie specjalne postanowienia, dotyczące poruszanej kwestji, zawiera projekt ustawy.

Art. 68 projektu postanawia: (1) upoważnia się Radę Ministrów do zaliczania, w trybie rozp. wydanych po wysłuchaniu opinji zainteresowanych zwią-

ków samorządowych, poszczególnych miejscowości do rządu miast i do ustalania, czy odnośnie miasto ma rządzić się ustawą z 1896, czy ustawą z 1889 r.

(2) Rada Ministrów upoważniona jest do zaliczenia w powyższym trybie miast, podlegających ustawie z 1896 r., do liczby miast, pozostających pod rządem postanowień ustawy z 1889 r."

Art. 22 projektu postanawia: „upoważnia się Radę Ministrów do znoszenia miast, liczących mniej niż 3.000 mieszkańców i tworzenia z tych miast gmin wiejskich lub gromad, a to w drodze rozp. po wysłuchaniu opinii rady miejskiej miasta zainteresowanego. Zniesienie miasta, liczącego co najmniej 3.000 mieszkańców, może nastąpić tylko w drodze ustawy”.

Czy postanowienia te będą wystarczające do usunięcia wszelkich komplikacji przy wprowadzaniu w życie projektu?

Pod rządami ustawy z 1896 pozostają obecnie miasta, miasteczka i wsie. Na podstawie postanowień pktu (2) art. 68 projektu można wszystkie miasta, rządzące się ustawą z 1896 r. poddać ustawie z 1889 r. Pozostają jednak miasteczka i wsie. Wsie Rada Ministrów na podstawie pktu (1) art. 68 mogłaby podnieść do rządu miast i ustalić, którą ustawą gminną mają się rządzić (z 1896 r. czy też 1889 r.). Oczywiście mogłoby to nastąpić jedynie w stosunku do tych wsi, które ze względu na swe faktyczne warunki nadawałyby się do rozciągnięcia na nie ustroju miejskiego. Reszta wsi. wobec braku możliwości poddania ich ustawie z 1866 r., pozostałaby pod rządami ustawy z 1896 r. oczywiście ze zmianami, wynikającymi z postanowień projektu. Do tych wsi należałoby zastosować postanowienia projektu, dotyczące gminy wiejskiej.

Pozostają jeszcze miasteczka, z którymi niewiadomo co począć, jakie postanowienia projektu do nich zastosować: czy postanowienia dotyczące gmin miejskich, czy wiejskich (projekt innych nie przewiduje). Do miasteczek możnaby zastosować postanowienia pktu (1) art. 68. Rada Ministrów mogłaby podnieść je do rządu miast i ustalić, czy mają się one rządzić ustawą z 1896 czy 1889 r. I w tym wypadku podniesienie do rządu miast t. j. nadanie ustroju gminy miejskiej, ustalonego projektem wzgl. poddanie ustawie z 1889 r. mogłoby nastąpić tylko w stosunku do tych miasteczek, które ze względu na swe faktyczne warunki, jak np. liczbę ludności, nadawałyby się do rozciągnięcia na nie ustroju gminy miejskiej. Dodać należy, iż w związku z podnoszeniem miejscowości do rządu miast i wprowadzaniem w niej ustroju gminy miejskiej, powstają takie kwestje, jak ustawa o reformie rolnej, zagadnienie rozbudowy i t. p. które bardziej jeszcze komplikują sprawę i powodują konieczność oględnego wykorzystywania omawianych uprawnień.

Z powyższego wynika, iż część zarówno wsi jak i miasteczek pozostałaby nadal pod rządami ustawy gminnej z 1896 r., z tą jednak różnicą, iż o ile chodzi o wsie, miałyby do nich zastosowanie postanowienia projektu dotyczące gminy wiejskiej, gdy tymczasem odnośnie miasteczek powstaje luka, gdyż niewiadomo, jakie do nich zastosować postanowienia projektu: czy dotyczące gm. miejskiej, czy też wiejskiej.

Dodać jeszcze należy, iż wszystkie te rozp. Rady

Ministrów, podnoszące poszczególne miejscowości do rządu miast i ustalające, czy dana miejscowość ma się rządzić ustawą z 1896, czy też 1889 r., winny być wydane w ciągu dni 30 od dnia ogłoszenia ustawy, gdyż w przeciwnym razie art. 103 (1) projektu nie będzie mógł być wykonany.

Zastanówmy się teraz, na jakiej podstawie Rada Ministrów mogłaby przeprowadzić segregację miejscowości rządzących się ustawą z 1896 r. na miasta, miasteczka i wsie. Ponieważ różnic ustrojowych niema, względnie te, które są, a o których była mowa wyżej, nie są wystarczające do dokonania tej segregacji, przeto należałoby się uciec do pojęcia miasta, miasteczka i wsi w znaczeniu historycznym. Podstawą do ustalenia w każdym konkretnym wypadku, czy dana miejscowość jest miastem, miasteczkiem czy wsią mogłoby służyć wydawnictwo „Gemeindelexikon von Galizien” Herausgegeben von der K. K. Statistischen Zentralkommission. Wien, 1907”. W przedmowie do tego wydawnictwa jest wyjaśnienie, iż „ponieważ przy znacznej liczbie miejscowości kwestja prawnego nazwania ich miastem czy też miasteczkiem dotychczas była wątpliwa, przeto na skutek zarządzenia Min. Spr. Wew. z 8.I.1906 r. L. 52853 ex 1905 r. zostały przeprowadzone przez polityczną władzę krajową co do każdego wątpliwego wypadku ściśle dochodzenia, a wynik tych dochodzeń Min. Spr. Wew. zarządzeniami z 11.7.1906 L. 31668 i 14.XII.1906 L. 54512 został zapodany Centralnej Komisji Statystycznej do użytkowania w „Gemeindelexikon”, tak iż w tem wydawnictwie tylko te miejscowości oznaczono jako miasto wzgl. miasteczko, którym ten charakter prawnie przysługuje”.

A więc ustalwszy na podstawie tych spisów, które z miejscowości są miastami, miasteczkami i wsiami i biorąc pod uwagę wyniki ostatniego spisu ludności, możnaby dokonać segregacji, po dokonaniu której i wprowadzeniu postanowień projektu nastąpiłby stan następujący: miasta rządziłyby się ustawą z 1889 r. ze zmianami projektu, wsie rządziłyby się ustawą z 1866 ze zmianami projektu, te zaś, które podlegają obecnie ustawie z 1896 r. i które nie zostaną podniesione do rządu miast rządziłyby się ustawą z 1896 ze zmianami projektu, dotyczącymi gminy wiejskiej, te wreszcie wsie, które zostałyby podniesione do rządu miast i pozostawione pod rządami ustawy z 1896, rządziłyby się ustawą z 1896, ze zmianami projektu, dotyczącymi gminy miejskiej. O ile chodzi o miasteczka, to część z nich, podniesiona do rządu miast i poddana pod moc ustawy z 1889, rządziłaby się tą ustawą ze zmianami projektu, dotyczącymi gminy miejskiej, część zaś, podniesiona również do rządu miast, lecz pozostawiona pod rządami ustawy z 1896 r., rządziłaby się tą ustawą ze zmianami projektu, dotyczącymi gminy miejskiej, część wreszcie miasteczek, nie podniesiona do rządu miast byłaby w zawieszeniu, gdyż nie wiadomo jakie zmiany projektu należałoby do nich zastosować, czy dotyczące gminy miejskiej, czy też wiejskiej.

Z powyższego widzimy, iż przy wprowadzaniu w życie projektu powstanie z jednej strony luka w odniesieniu do części miasteczek, w stosunku do których nie możnaby wprowadzić w życie postanowień projektu, z drugiej zaś strony, stworzyłoby się cały szereg różnolitych ustrojów gminnych, nie

usprawiedliwionych faktyczną potrzebą, a gmatwających ustrój gminny.

Gdy się zastanowimy nad przyczynami takiego pogmatwania ustroju gminnego, dojdziemy do przekonania, iż przyczyną jest utrzymanie w mocy ustawy gminnej z 1896 r. przy istnieniu ustaw z 1866 dla gmin wiejskich i z 1889 dla gmin miejskich. Gdyby więc skasować ustawę z 1896 i wszystkie miejscowości, rządzące się obecnie tą ustawą, rozparcelować pomiędzy dwie inne ustawy t. j. z 1866 i 1889 r., wprowadzając do nich odnośne postanowienia projektu, a mianowicie, do pierwszej — postanowienia dotyczące gmin wiejskich, do drugiej — postanowienia dotyczące gmin miejskich, — cała sprawa znacznie by się uprościła i na przyszłość uporządkowała, upodabniając się do stanu, istniejącego w innych dzielnicach Państwa. Do takiego jednak unormowania sprawy koniecznym byłoby specjalne postanowienie ustawy, stanowiące, iż miejscowości rządzące się

ustawą z 1896 r. a posiadające np. pewną liczbę mieszkańców podnosi się do rzędu miast i poddaje się je mocy obowiązującej ustawy z 1889 r., w tych zaś miejscowościach, rządzących się obecnie ustawą z 1896, w których niema określonej wyżej liczby mieszkańców, wprowadza się postanowienia projektu, dotyczące gmin wiejskich, poddając te miejscowości ustawie z 1866 r.; ustawę z 1896 r. uchyla się.

Przy wprowadzaniu powyższego postanowienia, należałoby oczywiście częściowo zmodyfikować istniejące obecnie postanowienia zawarte w art. 68 projektu.

Przy określaniu liczby ludności, należałoby mieć na uwadze przystosowalność ustroju miejskiego oraz inne postanowienia obowiązujących poszczególnych ustaw, nakładających pewne obowiązki wzgl. prawa na gminy miejskie.

Jerzy Chylewski.

Wydatki związków komunalnych

na podstawie preliminarzy budżetowych na r. 1932/33

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ogłosiło w Nr. 2 „Gazety Administracji i Policji Państwowej” dane o wydatkach związków komunalnych według preliminarzy budżetowych na 1932/33 r.

Dane te niewątpliwie zainteresują działaczy samorządowych, jako ciężary i zamierzenia samorządów różnych stopni w bieżącym roku kryzysowym. Oczywiście niepodobna nam przytoczyć dosłownie wszystkich tablic, a to ze względu na rozmiary. Podamy je w formie skróconej.

Przedewszystkiem ogólna suma wydatków zwyczajnych wynosi według preliminarzy 654.074.033 zł., z czego przypada:

na związki wojewódzkie	zł. 21.129.857 (3,2%)
na związki powiatowe	„ 119.794.510 (18,3%)
na gminy miejskie	„ 393.133.191 (60,1%)
na gminy wiejskie	„ 120.016.475 (18,3%)

Wydatki nadzwyczajne prelinowano na sumę 91.205.761 zł., z czego przypada:

na związki wojewódzkie	zł. 1.358.919,—
na związki powiatowe	„ 17.367.545,—
na gminy miejskie	„ 63.493.272,—
na gminy wiejskie	„ 8.986.028,—

Jeżeli wydatki prelinowane zestawimy z latami ubiegłymi, to będziemy mieli następujący obraz:

R O K	Wydatki zwyczajne	Wydatki nadzwyczajne	Razem
	w tysiącach złotych		
1 9 2 8 / 2 9			
prelinowano .	723.474,4	561.812,4	1.285.282,8
wykonano . . .	775.179,0	461.526,5	1.236.705,5
1 9 2 9 / 3 0			
prelinowano .	837.889,1	387.885,7	1.225.774,8
wykonano . . .	822.168,7	304.986,3	1.127.155,0
1 9 3 0 / 3 1			
prelinowano .	830.205,5	289.750,5	1.119.956,0
1 9 3 2 / 3 3			
prelinowano .	654.074,0	91.205,7	745.279,7

Biorąc pod uwagę oszczędności, jakie samorządy poszczególne czynią w trakcie wykonywania budżetów w roku bieżącym, przewidywać należy, że sumy prelinowane na rok 1932/33 będą znacznie w wykonaniu obniżone.

Nie mniej interesującym jest, na jakie działy i jakie sumy prelinowano wydać w poszczególnych grupach samorządowych

I. ZWIĄZKI WOJEWÓDZKIE.

W grupie samorządu wojewódzkiego prelinowano w zwyczajnych wydatkach 21.129 tysięcy zł. i nadzwyczajnych 1.358 tys. zł. Największą sumę prelinuje śląski samorząd wojewódzki: 12.605 tys. zł. w wydatkach zwyczajnych i 496 tys. zł. w wydatkach nadzwyczajnych; następnie Poznański 5.644 zł. zwyczajnych i 332 tys. zł. nadzwyczajnych; Pomorski

2.878 tys. zł. zwyczajnych i 530 tys. zł. nadzwyczajnych.

W wydatkach zwyczajnych największą sumę preliniuje się na opiekę społeczną 10.268 tys. zł. (48,6%), z czego na województwo śląskie przypada 8.294 tys. zł. Z kolei największą sumę preliniuje się na drogi i place publiczne 3.180 tys. zł. (15%); administrację ogólną 2.864 tys. zł. (13,4%); oświatę 1.119 tys. zł. (5,3%); spłatę procentów 911 tys. zł. (4,3%). Inne działy w preliniowanych wydatkach nie dochodzą do 4% budżetu.

W wydatkach nadzwyczajnych na drogi i place publiczne preliniowano 622 tys. zł. (45,7%); zdrowie publiczne 375 tys. zł. (27%); spłatę długów 240 tys. zł. (17,7%); oświata, kultura i sztuka 121 tys. zł. (8,9%).

II. POWIATOWE ZWIĄZKI KOMUNALNE.

Wydatki powiatowych związków komunalnych, preliniowane na 1932/3 r. ilustruje następująca tablica:

	W y d a t k i z w y c z a j n e						Wydatki nadzwyczajne
	W t y s i ą c a c h z ł o t y c h						
	Wszystkie związki razem	Woj. centralne	Woj. wschodnie	Woj. południowe	Woj. zachodnie	Woj. śląskie	Wszystkie związki razem
Ogólna suma wydatków	119,794 (100%)	48,014	13,867	25,569	26,552	5,789	17,367 (100%)
Admin. ogólna a) osobowe	13,277 (11,0,,)	4,073	1,552	3,424	3,230	996	97 (0,5,,)
Admin. ogólna b) rzeczowe	6,826 (5,7,,)	2,424	909	1,227	1,901	362	613 (3,5,,)
Majątek komunalny	868 (0,7,,)	219	61	102	199	285	1,517 (8,7,,)
Przedsiębiorstwa kom. (niedobory)	276 (0,2,,)	132	38	8	95	2	1,526 (8,7,,)
Spłata rat amortyzacyjn. (kapitału)	9,001 (7,5,,)	4,994	1,419	1,146	751	688	1,526 (8,7,,)
Spłata procentu	6,774 (5,6,,)	4,012	1,026	334	1,032	368	8,777 (50,5,,)
Drogi i place publiczne	46,565 (38,8,,)	18,337	4,131	13,105	9,234	1,757	186 (1,0,,)
Pomiary i plany rozbudowy	167 (0,1,,)	134	27	3	2	—	284 (1,6,,)
Oświata	2,328 (1,9,,)	1,493	199	182	429	22	1,245 (7,1,,)
Kultura i sztuka	254 (0,2,,)	119	18	44	55	16	296 (1,7,,)
Zdrowie publiczne	8,692 (7,2,,)	2,759	1,283	2,914	1,599	135	1,046 (6,0,,)
Opieka społeczna	5,868 (4,9,,)	1,691	826	483	1,970	898	26 (0,1,,)
Popieranie rolnictwa	8,598 (7,1,,)	4,917	1,446	1,560	645	28	169 (0,9,,)
Popieranie przemysłu i handlu	677 (0,5,,)	339	218	57	31	30	—
Bezpieczeństwo publiczne	1,532 (1,2,,)	774	209	299	204	44	—
Świadc. na rzecz innych związków komunalnych	4,985 (4,1,,)	459	211	78	4,235	—	—
Różne	3,098 (2,5,,)	1,130	286	594	934	152	1,577 (9,0,,)

III. MIASTA.

a) Miasta wydzielone (lub z ludnością ponad 25.000 mieszkańców).

Wydatki miast wydzielonych lub mających ponad 25.000 mieszkańców, chociaż ustawowo niewydzielonych z powiatów oraz niewydzielonych obrazuje następująca tablica:

	W y d a t k i z w y c z a j n e							Wydatki nadzwyczajne
	W t y s i ą c a c h z ł o t y c h							
	Wszystkie miasta	Warszawa	Woj. centralne	Woj. wschodnie	Woj. południowe	Woj. zachodnie	Woj. śląskie	Wszystkie miasta.
Ogólna suma wydatków	306,086 (100%)	102,604	68,577	15,006	54,675	45,196	20,025	51,755 (100%)
Admin. ogólna osobowe	50,324 (16,4,,)	14,713	10,137	2,973	12,796	5,861	3,843	116 (0,2,,)
Admin. ogólna rzeczowe	9,360 (3,1,,)	2,752	2,411	684	1,915	1,350	647	5,569 (10,7,,)
Majątek komunalny	7,009 (2,2,,)	2,221	1,105	277	1,433	968	1,003	23,358 (45,1,,)
Przedsiębiorstwa komunalne (niedobory)	3,106 (1,0,,)	507	453	—	1,673	304	166	2,900 (5,6,,)
Spłata rat amortyzacyjnych (kapitału)	25,783 (8,4,,)	4,859	8,733	777	5,208	4,248	1,955	6,657 (12,8,,)
Spłata procentów	44,812 (14,6,,)	16,614	9,435	1,349	6,379	10,105	927	281 (0,5,,)
Drogi i place publiczne	20,092 (6,5,,)	7,604	3,643	917	3,689	2,851	1,386	3,013 (5,8,,)
Pomiary i plany rozbudowy	2,681 (0,8,,)	988	468	83	568	526	45	3,496 (6,7,,)
Oświata	30,117 (9,8,,)	10,855	7,550	1,744	3,247	3,932	2,787	1,099 (2,1,,)
Kultura i sztuka	5,303 (1,7,,)	2,037	998	310	2,027	729	200	76 (0,1,,)
Zdrowie publiczne	28,256 (9,2,,)	10,080	6,678	1,115	4,488	2,701	3,191	88 (0,1,,)
Opieka społeczna	46,817 (15,3,,)	20,776	10,276	3,215	4,513	5,985	2,050	1,462 (2,8,,)
Popieranie rolnictwa	542 (0,1,,)	—	321	19	174	27	—	—
Popieranie przemysłu i handlu	5,211 (1,7,,)	1,633	938	104	1,428	632	473	—
Bezpieczeństwo publiczne	19,524 (6,3,,)	5,389	3,806	1,233	1,954	3,002	1,137	—
Świadczenia na rzecz innych związków komun.	1,395 (0,4,,)	—	—	10	2	1,382	—	—
Różne	5,347 (1,7,,)	1,568	1,618	189	1,175	587	208	3,635 (7,0,,)

b) Miasta niewydzielone względnie z ludnością do 25.000 mieszkańców)

	W y d a t k i z w y c z a j n e						Wydatki nadzwyczajne
	W t y s i ą c a c h z ł o t y c h						Wszystkie miasta
	Wszystkie miasta	Woj. centralne	Woj. wschodnie	Woj. południowe	Woj. zachodnie	Woj. śląskie	
Ogólna suma wydatków	87,046 (100%)	29,146	6,992	21,194	22,098	7,613	11,737 (100%)
Admin. ogólna a) osobowe	18,899 (21,7,,)	6,681	1,762	4,107	5,033	1,314	171 (1,4,,)
b) rzeczowe	3,897 (4,4,,)	1,211	422	897	1,064	301	
Majątek komunalny	2,095 (2,4,,)	399	77	775	544	299	928 (7,9,,)
Przedsiębiorstwa kom. (niedobory)	655 (0,7,,)	159	1	263	161	68	2,690 (22,9,,)
Splata rat amortyzacyjn. (kapitału)	8,556 (9,8,,)	3,696	600	2,048	1,491	720	3,163 (26,9,,)
Splata procentów	7,667 (8,8,,)	2,064	667	1,419	2,460	1,056	1,092 (9,3,,)
Drogi i place publiczne	4,679 (5,3,,)	1,180	235	1,563	996	703	
Pomiary i plany rozbudowy	315 (0,3,,)	162	16	74	62	0,5	141 (1,2,,)
Oświata	11,910 (13,6,,)	4,274	967	2,682	3,044	942	2,077 (17,7,,)
Kultura i sztuka	235 (0,2,,)	84	27	33	33	57	338 (2,8,,)
Zdrowie publiczne	4,309 (4,9,,)	1,043	290	1,551	903	521	
Opieka społeczna	9,826 (11,2,,)	3,817	783	1,120	3,202	902	237 (2,0,,)
Popieranie rolnictwa	1,014 (1,1,,)	437	105	376	90	4	86 (0,7,,)
Popieranie przemysłu i handlu	692 (0,8,,)	330	43	172	62	82	—
Bezpieczeństwo publiczne	8,646 (9,9,,)	2,539	700	3,561	1,314	529	227 (1,9,,)
Świadc. na rzecz innych związków komunalnych	1,143 (1,3,,)	—	—	—	1,143	—	—
Różne	2,500 (2,8,,)	1,063	291	546	491	107	582 (4,9,,)

IV. GMINY WIEJSKIE.

Wydatki gmin wiejskich przedstawia nam następująca tablica:

	W y d a t k i z w y c z a j n e						Wydatki nadzwyczajne
	W t y s i ą c a c h z ł o t y c h						Wszystkie gminy
	Wszystkie gminy	Woj. centralne	Woj. wschodnie	Woj. południowe	Woj. zachodnie	Woj. śląskie	
Ogólna suma wydatków	120,016 (100%)	45,361	21,449	22,048	9,900	21,256	8,986 (100%)
Admin. ogólna osobowe	33,350 (27,7,,)	15,354	7,414	4,663	1,369	4,548	209 (2,3,,)
rzeczowe	11,035 (9,1,,)	4,120	3,180	1,906	714	1,113	
Majątek komunalny	3,195 (2,6,,)	93	20	2,235	251	594	1,047 (11,6,,)
Przedsiębiorstwa komunalne	571 (0,4,,)	111	3	63	8	385	156 (1,7,,)
Splata rat amortyzacyjnych (kapitału)	4,711 (3,9,,)	1,190	531	1,066	188	1,734	1,156 (12,8,,)
Splata procentów	1,732 (1,4,,)	249	181	123	85	1,092	
Drogi i place publiczne	5,017 (4,1,,)	1,462	544	1,239	306	1,464	1,504 (16,7,,)
Pomiary i plany rozbudowy	75 (0,0,,)	44	2	4	0	24	57 (0,6,,)
Oświata	30,306 (25,2,,)	12,967	5,166	6,264	3,241	2,665	3,462 (38,5,,)
Kultura i sztuka	231 (0,1,,)	41	42	40	16	90	274 (3,0,,)
Zdrowie publiczne	4,778 (3,9,,)	1,045	580	1,195	93	1,863	
Opieka społeczna	12,963 (10,8,,)	5,345	1,904	368	1,860	3,485	50 (0,5,,)
Popieranie rolnictwa	1,479 (1,2,,)	325	735	391	12	15	48 (0,5,,)
Popieranie przemysłu i handlu	91 (0,0,,)	35	20	19	3	13	2 (0,0,,)
Bezpieczeństwo publiczne	5,064 (4,2,,)	918	336	1,612	455	1,741	363 (4,0,,)
Świadczenia na rzecz innych związk. komun.	96 (0,0,,)	—	2	93	—	—	—
Różne	2,500 (2,8,,)	1,063	291	546	491	107	654 (7,2,,)

Sprawy bieżące

DECYZJE WOJEWODÓW O ROZWIĄZANIU REPREZENTACYJ MIEJSKICH MUSZĄ BYĆ UPRIEDNIO UZGADNIANE Z MIN. SPR. WEWN.

Pan Minister Spr. Wewn. okólnikiem Nr. 8 z dn. 30.I.1933 Nr. SS. 70/8/1, skierowanym do wszyst-

kich pp. wojewodów, za wyjątkiem woj. poznańskiego, pomorskiego i śląskiego, zarządził co następuje: „rozwiązanie reprezentacyj miejskich w drodze uprawnień nadzorczych Pana Wojewody wkracza często w sferę interesów o charakterze ogólnopolskim i politycznym, z tego też tytułu wymaga

uprzedniego rozważenia przez Min. Spr. Wewn. — Z uwagi na powyższe zarządza, by wszelkie decyzje, dotyczące rozwiązywania rad miejskich, składania z urzędu członków magistratów oraz ustanawiania komisarzy rządowych (tymcz. zarządów), należące do zakresu działania Pana Wojewody, były wydawane po uprzednim uzgodnieniu z Min. Spr. Wewn.

W sprawozdaniach do Min. Spr. Wewn. poza szczegółowym uzasadnieniem konieczności wydania odnośnych decyzji, należy podać stan finansowy miasta, ze szczególnym uwzględnieniem momentu, czy dla ewentualnej poprawy tego stanu konieczną jest pomoc pieniężna z zewnątrz, czy też nowy zarząd mógłby dokonać tej poprawy własnymi środkami miasta.

Obowiązek przedkładania Min. Spr. Wewn. odpisów wydanych decyzji o rozwiązaniu rad miejskich utrzymuję nadal.

Zarządzenie niniejsze uchyla okólnik Nr. 195 z dn. 10.IX.1929 (Nr. SS. 4299/1 Zb. Zarządzeń Min. Spr. Wewn. str. 800, poz. 18)“.

POMOC GMINOM W DZIEDZINIE ŚWIADCZEŃ NA CELE SZKOLNE.

Zw. Pow. R. P. pismem z dn. 8.X.1932 zwrócił się do Min. Rol. i Ref. Rol. z wnioskiem o uregulowanie sprawy przydziału gminom gruntów państwowych na cele szkolne. Uzasadniając swój wniosek, Zw. Pow. R. P. wymienia z jednej strony szereg obowiązków ciążących na gminach w zakresie szkolnictwa (dostarczanie gruntów pod budowę szkół publicznych, przydział działek kierownikom szkół, dostarczanie gruntów pod budowę domów mieszkalnych dla nauczycieli i t. p.), z drugiej strony — ciężką sytuację finansową gmin, nie mogących podjąć ciążącym na nich obowiązkom.

Wniosek idzie w dwóch kierunkach: 1) doraźnej pomocy i 2) uregulowania sprawy na przyszłość.

Co do pktu 1) projektuje się umorzenie obecnych należności ciążących na gminach z tytułu zajętych czynszów dzierżawnych za t. zw. działki szkolne, — co do pktu 2) — uregulowanie w drodze ustawodawczej kwestji przydziału gminom gruntów państwowych na cele szkolne. Uregulowanie to opierałoby się na następujących zasadach:

a) wszystkie grunty państwowe, znajdujące się obecnie w posiadaniu gmin a przydzielone na cele szkolne, winny być pozostawione gminom w bezpłatnym użytkowaniu;

b) te z gruntów powyższych, na których zostały wzniesione budynki szkolne, lub z chwilą pobudowania na nich w przyszłości budynków na cele szkolne przeznaczonych, winny być odstąpione bezpłatnie na własność gminom;

c) z zapasu ziemi, znajdującego się w dyspozycji Państwa, a uzyskanego w wykonaniu reformy rolnej, należałoby przydzielić gminom na własność działki gruntu pod budowę publicznych szkół powszechnych bezpłatnie bądź też po cenie kosztów własnych.

Min. Spr. Wewn., popierając powyższy wniosek, pismem z dn. 23.I.1933 Nr. SS. 115/29/1 powołuje

się na parokrotne konferencje międzyministerjalne w tej sprawie, zwoływane z inicjatywy Min. Rol., na których wysuwano tezę unormowania kwestji przydziału gminom gruntów państwowych na cele szkolne w drodze ustawodawczej. Równocześnie Min. Spr. Wewn. podkreśla, iż jest tą sprawą zainteresowane z tytułu wykonywanego nad samorządem nadzoru i na tej też podstawie stwierdza, iż podniesiona we wniosku Zw. Pow. R. P. sprawa w obecnym momencie jest aktualną i nader pilną, gdyż gminy faktycznie, znajdując się w ciężkich warunkach finansowych i nie mogąc podjąć ciążącym na nich obowiązkami, potrzebują wydatniejszej pomocy w dziedzinie świadczeń na cele szkolne, która może być im okazana w formie zaopatrywania gmin w grunty państwowe.

KOMUNALNY FUNDUSZ POŻYCZKOWO-ZAPOMOGOWY.

Komunalny Fundusz Pożyczkowo - Zapomogowy powstał w 1927 r. na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 marca 1927 r. Fundusz ten powstaje z potrąceń z dodatku komunalnego do podatku państwowego od spożycia, zużycia, względnie produkcji, w wysokości 1/5 tego dodatku (począwszy od 1 kwietnia 1932 r. — do tego czasu przypadało na rzecz Funduszu 10% tego dodatku) oraz z 10% dodatku do państwowego podatku od spadków i darowizn (również od 1 kwietnia 1932 r.).

Fundusz ma stanowić źródło taniego kredytu komunalnego, przede wszystkim kredytu krótkoterminowego, a zarazem w pewnych wypadkach ma udzielać pomocy materialnej w postaci bezwrotnych zapomóg tym związkom komunalnym, których dochody — bez ich własnej winy — nie wystarczają na spełnianie najpilniejszych ustawowych obowiązków. Z tego też powodu Fundusz składa się z dwóch odrębnych funduszy: pożyczkowego i zapomogowego. Fundusz pożyczkowy tworzy się z wpływów z potrąceń z dodatku komunalnego do podatku od spożycia i zużycia względnie produkcji i dodatku do podatku od spadków i darowizn, zaś Fundusz Zapomogowy z procentów, płaconych przez związki komunalne od udzielonych im pożyczek z Funduszu pożyczkowego.

K o m u n a l n y F u n d u s z P o ż y c z k o w y na dzień 1 stycznia 1933 r. wynosił zł. 19.199.691,01 i ulokowany był:

a) w 530 krótkoterminowych pożyczkach, udzielonych 161 miastom, 125 powiatowym związkom komunalnym i 5 związkom międzykomunalnym i centralnym zrzeszeniom samorządowym na sumę zł. 11.192.845,—,

b) w 135 pożyczkach długoterminowych, udzielonych 74 powiatowym związkom komunalnym, 60 miastom i 1 związkowi międzykomunalnemu — na sumę zł. 7.361.726,72,

c) w Polskim Banku Komunalnym — do dyspozycji Komisji zarządzającej Funduszem — w sumie zł. 645.119,29.

Pobrane od udzielonych pożyczek procenty, które tworzą Fundusz Zapomogowy, do dnia 1 stycznia 1933 r. wyniosły ogółem zł. 2.704.760,45. Z tej sumy udzielono zapomóg:

a) 55 powiatowym związkom komunalnym na sumę zł. 948.000,—
 b) 70 miastom na sumę zł. 1.219.000,—,
 c) pozostaje w Polskim Banku Komunalnym do dyspozycji Komisji zarządzającej Funduszem Zapomogowym zł. 537.760,45.

w Stołpcach	zł.	5.000,—
„ Turce n/Stryjem	„	15.000,—
„ Wadowicach	„	10.000,—
„ Włodawie	„	10.000,—
„ Włodzimierzu	„	15.000,—
„ Wołożynie	„	3.000,—

Zapomogi z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego.

Razem zł. 348.000,—

Miastom:

Z ostatnio dokonanego w miesiącu grudniu r. ub. rozdziału zapomóg przez specjalną Komisję Funduszu przyznano zapomogi następującym związkom komunalnym:

Aleksandrów Kuj.	zł.	10.000,—
Baranowicze	„	30.000,—
Brzeziny	„	10.000,—
Dobczyce	„	2.000,—
Dąbrowa Górń.	„	30.000,—
Działoszyce	„	5.000,—
Janów Podl.	„	5.000,—
Jordanów	„	5.000,—
Kazimierz Dolny	„	10.000,—
Krasnystaw	„	15.000,—
Łuck	„	20.000,—
Miechów	„	5.000,—
Nowy Dwór	„	10.000,—
Oszmiana	„	10.000,—
Piotrków	„	20.000,—
Płock	„	70.000,—
Pińczów	„	5.000,—
Pruszków	„	15.000,—
Skawina	„	10.000,—
Stolin	„	10.000,—
Siedlce	„	25.000,—
Skarżysko Kam.	„	10.000,—
Strzelno	„	5.000,—
Tykocin	„	3.000,—
Turek	„	10.000,—
Włocławek	„	20.000,—
Wołożyn	„	5.000,—
Wyszków	„	10.000,—
żyrardów	„	50.000,—

Razem zł. 435.000,—

Pow. związkom komunalnym:

w Białej Podlaskiej	zł.	10.000,—
„ Biłgoraju	„	10.000,—
„ Brodach	„	20.000,—
„ Chełmie	„	5.000,—
„ Dobromilu	„	5.000,—
„ Horochowie	„	5.000,—
„ Jaworowie	„	5.000,—
„ Kowlu	„	5.000,—
„ Lipnie	„	10.000,—
„ Lubomlu	„	15.000,—
„ Łucku	„	9.000,—
„ Łunińcu	„	6.000,—
„ Mławie	„	15.000,—
„ Nowogródka	„	20.000,—
„ Nieświeżu	„	10.000,—
„ Olkuszu	„	10.000,—
„ Ostrowi Mazow.	„	15.000,—
„ Pińczowie	„	10.000,—
„ Pińsku	„	10.000,—
„ Płońsku	„	25.000,—
„ Prużanie	„	15.000,—
„ Przasnyszu	„	10.000,—
„ Pułtusu	„	10.000,—
„ Radzyminie	„	15.000,—
„ Siedlcach	„	10.000,—
„ Słonimie	„	10.000,—

MAJĄTEK, ZADŁUŻENIE I INWESTYCJE ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH W WOJEW. LWOWSKIM.

Na podstawie przeprowadzonej przez Urząd Wojewódzki ankiety ustalono następujące dane, dotyczące stanu majątkowego, zadłużenia oraz wydatków na inwestycje, które poniżej podajemy:

	Wartość majątku na dzień 31 marca w latach:		
	1930	1931	1932
w nieruchomościach	142.886.743 zł.	151.150.470 zł.	155.146.620 zł.
w ruchomościach	9.601.379 „	10.845.205 „	10.153.360 „
Zadłużenie			
krótkoterminowe	11.678.063 zł.	13.677.313 zł.	13.376.073 zł.
długoterminowe	43.128.159 „	46.582.990 „	47.758.561 „
Inwestycje			
preliminowano	13.460.034 zł.	13.446.030 zł.	9.659.379 zł.
wykonano	9.198.787 „	8.122.651 „	7.635.733 „

Zestawienie powyższe wykazuje w majątku związków komunalnych poważniejszy wzrost wartości w dziale nieruchomości, zwłaszcza w miastach.

Co do zadłużenia to widzimy poważniejsze zwiększenie się zadłużenia długoterminowego i w ostatnim roku zmniejszenie się zadłużenia krótkoterminowego.

W dziedzinie wydatków na cele inwestycyjne widzimy poważniejsze zmniejszenie się sum preliminowanych, a zwłaszcza wydawanych na prace inwestycyjne. Szczególnie uwidacznia się to zmniejszenie w r. 1932 w porównaniu do roku 1931.

W powiatowych związkach komunalnych kredyty inwestycyjne stanowią kwoty użyte na budowę, przebudowę lub gruntowny remont dróg powiatowych i mostów, w miastach zaś na budowę lub przebudowę budynków administracyjnych szkolnych, przeprowadzenie kanalizacji, budowę i rozprowadzenie wodociągów, budowę i urządzenie przedsiębiorstw i zakładów miejskich, jak to: rzeźni, elektrowni, targowic, motoryzującą straży pożarnych, remont koszar oraz budowę dróg.

Miasto Lwów dokonało z pośród rozlicznych inwestycji (przeważnie w miejskich zakładach i przedsiębiorstwach)

wybudowanie szeregu gmachów szkół powszechnych, przebudowanie znacznej ilości dróg oraz ich gruntownej rekonstrukcji i rozbudowania sieci kanałów miejskich.

SPRAWA OBNIŻENIA KOSZTÓW ADMINISTRACJI OGÓLNEJ.

Sprawę obniżenia kosztów administracji ogólnej rozważano na posiedzeniu sejmiku powiatowego w Starogardzie (wojew. Pomorskiego) w dniu 9 grudnia 1932 r.

Po wyjaśnieniu sprawy i przeprowadzeniu dyskusji Sejmik powiatowy uchwalił co następuje:

„Sejmik powiatowy zgodnie z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 21.X.1932 r. postanawia nie obniżyć kosztów administracji ogólnej Starogardzkiego powiatowego związku komunalnego na rok 1932/33, gdyż rozważył szczegółowo wszelkie możliwości redukcji tych kosztów przy uchwalaniu budżetu na powyższy okres.

Sejmik powiatowy stwierdza, że koszty te w sumie 91.522 złotych łącznie z budżetem dodatkowym wynoszą 66,6% w stosunku do faktycznie poniesionych kosztów administracji ogólnej w roku 1930/31, których suma wynosiła 137.421 złotych, czyli, że są niższe o 33,3%, t. j. niższe o 8,3% ponad przewidzianą w rozporządzeniu Prez. Rzplitej normę, ustalającą minimum obniżenia na 25%”.

W sprawie tej wypowiedział się również Wydział Powiatowy Sejmiku Stołpeckiego wojew. Nowogrodzkiego, na posiedzeniu dnia 22 grudnia 1932 roku.

Wydział Powiatowy stwierdza, że faktyczne wydatki na utrzymanie administracji ogólnej Stołpeckiego powiatowego związku komunalnego wynosiły w roku 1930/31 sumę 70.331 złotych; preliminowano zaś w budżecie na rok 1932/33 52.477 złotych. Sumę tę pomniejszono przez Sejmik na po-

siedzeniu w dniu 17 listopada 1932 roku na wniosek Wydziału Powiatowego o 2.000 złotych, powstałych z tytułu skasowania od 1.VII.1932 roku o 10% dodatku, cofniętego funkcjonariuszom państwowym i komunalnym, obecnie więc wydatki na administrację ogólną wynoszą 50.477 złotych; obniżone więc zostały w stosunku do wykonania budżetu 1930/31 roku o 28,2%.

SPRAWA MLECZARNI SPÓŁDZIELCZEJ W ŁOWICZU WOJ. WARSZAWSKIE.

Na posiedzeniu Sejmiku Powiatowego w Łowiczu w dniu 29.IX.1932 roku rozpatrywano między innymi sprawę pomocy ze strony samorządu spółdzielczej mleczarni parowej w Łowiczu. Po zapoznaniu się ze stanem finansowym mleczarni Sejmik powiatowy jednomyślnie uchwala:

1) uznaje mleczarnię jako konieczny dla powiatu zakład przemysłowy,

2) wypowiada się przeciwko likwidacji mleczarni, a odwrotnie wzywa władze mleczarni do jej utrzymania i uruchomienia,

3) wypowiada się przeciwko dochodzeniu na majątku b. członka zarządu mleczarni ś. p. Jana Urbanka pretensji K. K. O. pow. Łowickiego do mleczarni.

4) poleca Wydziałowi Powiatowemu przy układaniu budżetów na lata następne przychylnie rozpatrzenie sprawy znaczniejszej subwencji Powiatowego związku komunalnego dla mleczarni,

5) uchwala udzielić Państwowemu Bankowi Rolnemu względnie innym instytucjom kredytowym gwarancję w sumie złotych 30.000 za pożyczkę inwestycyjną względnie pożyczkę na kapitał obrotowy, która ma być udzielona Spółdzielczej mleczarni parowej w Łowiczu.

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej

REGULOWANIE WZAJEMNYCH PRETENSJI ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH ORAZ WŁADZ I URZĘDÓW PAŃSTWOWYCH.

W 50 N-rze „Samorządu” z r. ub. zamieszczony został memoriał złożony Panu Prezesowi Rady Ministrów przez Związek Powiatów R. P., Związek Miast Polskich i Związek Gmin Wiejskich w sprawie regulowania wzajemnych pretensji związków komunalnych oraz władz i urzędów państwowych. Popierając zabiegi wymienionych organizacji, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zwróciło się do Ministerstwa Skarbu pismem z dnia 14 stycznia b. r. Nr. S. F. 86/8/1 następującej treści:

„Nawiązując do memoriału Związku Miast Polskich, Związku Powiatów i Związku Gmin Wiejskich z dnia 29 listopada 1932 r. Nr. 2932/2, skierowanego do Pana Prezesa Rady Ministrów, a przesłanego w odpisie Ministerstwu Skarbu, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi Ministerstwo Skarbu o przychylnie potraktowanie postulatów w tym memoriale wyrażonych.

Ze swej strony Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nadmienia, iż przeprowadzenie proponowanego przez zrzeszenia samorządowe rozrachunku między Skarbem Państwa a związkami komunalnymi byłoby bardzo pożądane zarówno ze względu na sytuację finansową związków komunalnych, jak i z uwagi na uporządkowanie stosunku finansowego Skarbu Państwa do tychże związków.

Zwłoka w regulowaniu należności wobec związków komunalnych ze strony urzędów państwowych przyczynia się do pogorszenia stanu wypłacalności związków komunalnych i do wzrostu wydatków na opłatę odsetek od długów bieżących związków komunalnych, co w konsekwencji wpływa ujemnie na wywiązywanie się związków komunalnych wobec państwowych instytucyj kredytowych.

W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o potraktowanie sprawy rozrachunku między Skarbem Państwa a związkami komunalnymi jako pilnej oraz o zakomunikowanie, jakie stanowisko zajmuje w tej sprawie Ministerstwo Skarbu”.

KOMISJE REWIZYJNE KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI.

Związek Powiatów R. P. wystosował w sprawie powyższej okólnik z dn. 19.I.1933, L. I/O P.-o do wydziałów powiatowych województw centralnych i wschodnich następującej treści:

„Sprawowanie kontroli nad komunalną kasą oszczędności należy do organu stanowiącego związek poręczającego, który wykonuje ją przez specjalną i przez siebie wybraną komisję rewizyjną. Obowiązkiem tej komisji, jak to wynika z art. 6 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 13.IV.1927 r. o komunalnych kasach oszczędności jest „zbadanie rocznego sprawozdania i zamknięcia rachunków kasy, a nadto sprawdza-

nie stanu kasy przynajmniej raz na kwartał i składanie o tem sprawozdania stanowiącemu organowi związku poręczającego". Intencją takiego właśnie ujęcia kontroli nad K. K. O., było zapewnienie związkowi poręczającemu, jako ponoszącemu odpowiedzialność za zobowiązania kasy prawa bezpośredniej kontroli i prawa jej zorganizowania.

Tymczasem w praktyce, jak to stwierdzają rewizje, przeprowadzane z ramienia Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, działalność komisji rewizyjnych w wielu wypadkach pozostawia bardzo wiele do życzenia.

Związek Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, przedstawiając nam stwierdzony przez swych delegatów stan rzeczy, wyraził zarazem życzenie, by organizacja nasza zwróciła uwagę właściwym organom powiatowych związków komunalnych na fakt zaniedbywania w szeregu wypadków przez komisje rewizyjne swych obowiązków.

Ponieważ wszelkie niedociągnięcia w pracy komisji rewizyjnych, w szczególności zaś nieprzeprowadzanie kontroli w terminach, ustalonych wyżej wspomnianem rozporządzeniem o K. K. O., lub ograniczenie się do sprawowania jedynie kontroli formalnej, odbić się mogą ujemnie zarówno na interesach kasy, jak i powiatowego związku komunalnego, jako związku poręczającego, uważamy za wskazane i konieczne usunięcie w jaknaj szybszym czasie ewentualnych braków w pracach komisji.

Posiadając uprawnienia do wykonywania kontroli, należy z nich w jaknajszerszej mierze korzystać. Związek komunalny, jako poręczający wszelkie zobowiązania K. K. O., winien stale czuwać nad stanem jej interesów. Ani na chwilę nie można zapominać o tem, iż zaniedbanie kontroli ze strony organów rewizyjnych kasy może pociągnąć za sobą niepowetowane straty. Należy więc ożywić i uczynić bardziej aktywną działalność komisji rewizyjnych K. K. O. przez dotrzymywanie ustawowych terminów kontroli oraz dorywczych rewizyj, dokonywanych niespodziewanie.

Mało intensywne działanie komisji rewizyjnych często ma swe źródło w braku regulaminów i in-

strukcyj, normujących tok pracy komisji i sposób przeprowadzania kontroli. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu z dn. 26 marca 1928 r. w § 14 przewiduje uchwalenie przez organ stanowiący związku poręczającego regulaminów dla komisji rewizyjnych, co również znalazło uwzględnienie we wzorowym statucie K. K. O. (§ 22). Jak stwierdzono jednak szereg sejmików nie uchwalił jeszcze dotychczas wspomnianych regulaminów i instrukcyj. Ze względu na konieczność uaktywnienia komisji rewizyjnych oraz prawidłowości dokonywania kontroli, w tych związkach komunalnych, które jeszcze tej sprawy nie załatwiły, należałoby na najbliższym posiedzeniu sejmiku uchwalić odnośny regulamin. Wzór regulaminu dla komisji rewizyjnej K. K. O., opracowany przez Związek Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, można nabyć w „Samorządowym Instytucie Wydawniczym” Warszawa, Świętokrzyska 13.

Dużą wagę należy przywiązywać do osobowego składu komisji rewizyjnej, do której powinien wchodzić element fachowy w zakresie księgowości instytucji kredytowej. Obowiązujące przepisy idą w tym wypadku na rękę, dopuszczając powoływania na członków komisji również osób z poza składu organów związku poręczającego. Ponieważ niejednokrotnie trudno jest znaleźć wśród członków organów związku komunalnego fachowca - rzeczoznawcę dla spraw księgowości instytucji kredytowych, należy w tych wypadkach wybrać osoby z poza sejmiku. Do komisji rewizyjnej nie należy jednak powoływać osób, zasiadających w organach innych instytucji kredytowych i spółdzielczych. W razie trudności w wyszukiwaniu takich osób Związek Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności na każde żądanie gotów jest wskazać odpowiednie osoby.

Wydatki połączone z ewentualnym wynagrodzeniem członków komisji rewizyjnej określa organ stanowiący związku i wydatki te ponosi związek poręczający. Przy układaniu preliminarzy budżetowych zarówno na rok 1933/34, jak i lata następne, nie należy o tem zapominać, w budżetach należy zatem przewidywać odpowiednie kredyty na pokrycie diet i kosztów przejazdów członków komisji rewizyjnej".

DO

PRENUMERATORÓW TYGODNIKA „Samorząd” i ODBIORCÓW Sam. Inst. Wyd.

Zwracamy się tą drogą do PP. Prenumeratorów i Odbiorców naszych wydawnictw i druków z prośbą, ażeby przy przysłaniu należności za prenumeratę, wydawnictwa lub druki wyszczególniali na odwrocie blankietu P. K. O. lub przekazu pocztowego, za co daną należność wpłacają.

Nadto prosimy WYDZIAŁY POWIATOWE, które zamawiają u nas wydawnictwa i druki następnie wydawnictwa te rozsyłają do gmin, położonych na swym terenie a należność za druki i wydawnictwa gminy przesyłają bezpośrednio do nas, — ażeby zakomunikowały gminom, by przy przesyłaniu należności powoływały się na odnośny Nr. rachunku Samorządowego Instytutu Wydawniczego.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 9. II. 1933 r.)

1 dol. St. Zjedn. — 8,94 zł. — 8,90 zł.
 100 frank. szwajc. — 171,92 — 172,78 zł.
 1 funt. szterl. — 30,77 — 30,47 zł.
 100 frank franc. — 34,94 zł. — 34,76 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 9. II. 1933 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 104,00 zł. 3 proc. poz. państw. budow. 44,00 zł., 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 58,75, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161,68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w złocie = 161,68 złotych obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83,25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83,25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94,00 (w złotych w złocie = 161,68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83,25 zł. 4½ proc. Listy Zastawne Ziemskie — 37,00 zł. 8½ proc. obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł.

4½ proc. Listy Zastawne m. Warszawy 44,50 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 43,75. 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 50,00 zł. 8½ proc. Listy Zastawne m. Łodzi 42,88 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 48,00. 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 42,50. 8½ proc. L. Z. m. Kielc 52,00
 Akcje Banku Polskiego 81,50 zł.
 Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5,9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).
 W dn. 9. II. 1933 r. Warszawa.

Zyto 16,75 — 17,35 zł.
 Pszenica 31,00 — 29,50 zł.
 Jęczmień 15,25 — 17,50 zł.
 Owies 17,00 — 14,00 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 11. I. 1933 r. Warszawa).

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0,30 zł.
 Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 2,60 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2,20 zł., mleczarskie solone 2,40 zł., ośłkowe 1,70 zł.
 Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 % więcej cen hurtowych.
 Jaja świeże za sztukę 0,14 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Jeden z pomocników pisarza w województwach centralnych, który urząd swój piastuje w jednej gminie nieprzerwalnie od 1923 roku, pobierając uposażenie w/g XII grupy, zapytuje, czy urząd gminny, za zgodą wydziału powiatowego może z jego poborów wynająć praktykanta, lub drugiego pomocnika.

Odpowiedź: Pomocnik pisarza gminy nie jest przedsiębiorcą, który dla wykonania pewnej roboty dla gminy może na rachunek umówionego wynagrodzenia angażować własnym kosztem pracowników. Jeżeli gmina obok niego potrzebuje drugiego pomocnika pisarza lub płatnego praktykanta, to musi go wynagradzać z własnych funduszy — niezależnie od poborów zatrudnionego dotychczas pomocnika.

2. Pytanie: P. Józef Pawlicki ze Skierniewic, nawiązując do okólnika Ministra Spraw Wewnętrznych Nr. 89 z dnia 4.VI.1930 r. SS. 613/2, który wyjaśnia, że w razie zapewnienia przez związki komunalne pracownikom pomocy lekarskiej we własnym zakresie, dodatek komunalny nie może być zmniejszony w wyższym stopniu, niż uzasadniałoby to potrącenie przepisowej składki do Kasy Chorych, zapytuje, na jakiej podstawie prawnej — oprócz powyższej — mogą być zwolnieni pracownicy od obowiązku należenia do Kasy Chorych, jeśli związek komunalny jest gotów zapewnić pomoc lekarską we własnym zakresie.

Odpowiedź: Przytoczony w pytaniu okólnik nie daje żadnej podstawy do zwolnienia pracowników komunalnych od obowiązku należenia do Kasy Chorych; podstawę taką dać może jedynie ustawa, zmieniająca w odpowiedni sposób ustawę o Kasie Chorych i taka ustawa (o scaleniu ubezpieczeń) jest obecnie przedmiotem dyskusji w Sejmie. Wspomniany okólnik liczy się jedynie z faktycznym stanem

rzeczy, polegającym na tem, że niektóre związki komunalne (zwłaszcza większe miasta) nie czynią zażość postanowieniom ustawy z dnia 19.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 44, poz. 272) i swoich pracowników nie ubezpieczają w Kasie Chorych, lecz zapewniają im pomoc lekarską we własnym zakresie. Według obecnego stanu prawnego wszyscy pracownicy samorządowi powinni być ubezpieczeni w Kasie Chorych.

3. Pytanie: Urząd gminy Kobyłka zapytuje, czy preliminarz budżetowy gminy wiejskiej o uprawnieniach finansowych gmin miejskich podlega uchwaleniu przez zgromadzenie gminne, czy też po ułożeniu przez radę gminną jest bezpośrednio przesyłany władzom nadzorczym do zatwierdzenia, t. j. w trybie postępowania gmin miejskich.

Odpowiedź: Przyznanie gminie wiejskiej uprawnień finansowych gmin miejskich nie zmienia ustroju gminy wiejskiej i kompetencji jej organów; jeżeli więc idzie o budżet takiej gminy, to dochodzi on do skutku tym samym trybem, jaki obowiązywał przed uzyskaniem przez gminę wiejską uprawnień finansowych gmin miejskich.

4. Pytanie: Urząd gminy Stawiski zapytuje, czy — wobec kilkakrotnych zmian w ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych — pobierany przez gminy wiejskie podatek od zbytku mieszkaniowego został zniesiony.

Odpowiedź: Podatek od zbytku mieszkaniowego opiera się na art. 7, pkt. 4, lit. a) ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z r. 1932 Nr. 106, poz. 884). Wymieniony przepis nie był zmieniany od czasu wydania ustawy.

5. **Pytanie:** Urząd gminy Naramice zapytuje:

1) czy koszty leczenia obowiązany jest pokryć właściciel osady włościańskiej, u którego kuracjusz był na służbie i od niego odszedł do szpitala;

2) czy na drugich egzemplarzach zaświadczeń urzędowych winna być odciskana okrągła pieczęć urzędu gminnego;

3) czy osoba, która służyła w charakterze lokaja w jednym z majątków ziemskich przez 45 lat bez przerwy i jest obecnie w tym majątku na emeryturze, otrzymując połowę ordynarji, może żądać od właścicielki majątku wysłania na jej koszt chorej nerwowo żony do Państw. Zakładu w Warcie, który żąda zapłaty za 1 miesiąc zgóry;

4) czy i na jakiej podstawie prawnej należy się Urzędowi gminnemu, oraz od kogo zwrot kosztów utrzymania w areszcie gminnym osób zasądzonych nakazami karno - administracyjnymi;

5) jak należy się ustosunkować do uchwały Rady gminnej, która przy uchwaleniu budżetu gminnego na 1933/34 r. etatowemu pomocnikowi sekretarza (żonatemu z rodziną) w XII gr. uposażenia, uchwaliła obniżyć to uposażenie do wysokości poborów samotnego pomocnika sekr. w tejże grupie i w związku z tem zmienić statut etatów stanowisk służbowych co do pomocnika tak, że i na przyszłość może być przyjęty tylko samotny pomocnik sekretarza;

6) jak ma postąpić osoba w podeszłym wieku (79 lat), która pozostaje bez środków do życia, podczas gdy zięć jej, posiadający gospodarstwo rolne, odmawia jej wszelkiej pomocy i opieki od maja 1932 roku;

7) kto jest obowiązany do pokrycia kosztów leczenia za osobę zupełnie biedną, pogryzioną przez nieuwiązanego podwórzowego psa, w porze dziennej u jednego z gospodarzy, t. znaczy, czy gmina ma pokryć koszty leczenia za tę biedną osobę, czy też właściciel tego psa, gdyż psy mają być spuszczone dopiero wieczorem;

8) kto jest obowiązany pokryć koszty leczenia za żonę furmana, który do 1.IV.1932 r. pracował przez kilka lat w majątku ziemskim, a od 1.IV.32 r. przebywa wraz z żoną w jednym mieście, z którego zaszła potrzeba pójścia do szpitala;

9) czy protokoły posiedzeń rad gminnych muszą być podpisywane przez wszystkich obecnych członków Rady, czy też przez przewodniczącego i protokulanta.

Odpowiedź: 1) W danym przypadku mają zastosowanie przepisy o najmie sług, zawarte w rozdziale IX ustawy o sądach gminnych wiejskich w Król. Polskiem (Dz. Pr. Król. Pol. tom 57 z r. 1860). Według art. 565 tej ustawy — jeżeli sługa zachorował z powodu „pańskiej roboty“, to pracodawca winien go leczyć własnym kosztem, według zaś art. 563 — jeżeli sługa na zdrowiu zapadnie, a niema w bliskości rodziców albo dzieci, którzyby mogli go przyjąć do siebie, pan obowiązany jest mieć o nim staranie“.

2) Niewiadomo, jakie to „drugie egzemplarze zaświadczeń urzędowych“ Urząd gminy ma na myśli; w zasadzie każde urzędowe zaświadczenie, wydawane przez Urząd gminy, powinno być zaopatrzone w jego pieczęć.

3) Obowiązek ponoszenia kosztów leczenia przez pracodawcę (o ile pracownik nie był ubezpieczony w Kasie Chorych) istnieje tylko w czasie trwania stosunku służbowego i odnosi się zresztą tylko do samego pracownika, a nie do jego rodziny; w danym przypadku zatem od właścicielki majątku nie można żądać, aby pokryła koszty leczenia żony byłego lokaja i jeżeli mąż chorej względnie dzieci lub inne osoby, obowiązane do alimentacji, nie mogą tych kosztów pokryć, spadają one na gminę.

4) Areszty gminne istnieją siłą faktu, że są potrzebne; przepisów ustawowych, któreby regulowały organizację oraz sprawę kosztów utrzymania tych aresztów brak. Niemniej jednakże ustawodawstwo polskie liczy się z faktem istnienia aresztów gminnych i traktuje tę sprawę tak, jakgdyby gminy miały obowiązek utrzymywania aresztów (ob. np. art. 55 rozp. Prez. R. P. z 22.III.1928 r. o postępowaniu karno - administracyjnem, Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365). W wypadkach wykonania kary sądowej w aresztach gminnych sądy nie zwracają gminom pełnych kosztów utrzymania, obowiązujących w więzieniach państwowych, a zwracają jedynie koszty żywienia. Wysokość tych kosztów określają rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, a w myśl okólników Min. Spr. Wewn. w tej samej wysokości koszty te zwracane są gminom przez władze administracji ogólnej za aresztantów, przytrzymywanych w aresztach gminnych na podstawie orzeczeń administracyjnych. Wysokość kosztów żywienia w aresztach gminnych — w myśl § 2 rozp. Min. Sprawiedliwości z dnia 7.V.1930 r. (Dz. Ust. Nr. 36, poz. 310) — wynosi obecnie od osoby 75 gr. za każdy dzień. Rachunek tych kosztów za każdy miesiąc należy z początkiem następnego miesiąca przedstawiać starostwu.

5) Statut etatów określa liczbę stanowisk, potrzebnych stale w gminie, kwalifikacje, wymagane dla zajęcia każdego poszczególnego stanowiska, oraz grupy uposażenia, przywiązane do poszczególnych stanowisk. Kwestja stanu cywilnego pracowników nie mieści się w ramach statutu etatów i nie może nim być objęta. Jeżeli rada gminna na stanowisku pomocnika pisarza gminnego chce mieć kawalera, to może powziąć stosowną uchwałę poza statutem etatów; może zresztą ten postulat zrealizować bez jakiegokolwiek uchwały, boć przecież do niej należy angażowanie pomocników pisarza. Jeżeli jednak w gminie jest żonaty pomocnik pisarza, to rada gminna nie ma prawa obniżyć jego uposażenia do wysokości uposażenia samotnego pracownika w tej samej grupie; powinna raczej — jeśli powyższy swój postulat chce zrealizować — wypowiedzieć mu stosunek służbowy i albo przyjąć go ponownie w takiej grupie uposażenia, aby uposażenie jego — z uwzględnieniem jego stanu rodzinnego — wyniosło efektywnie tyle, ile wynosi uposażenie samotnego pracownika w XII grupie, albo też zwolnić go i zaangażować pracownika samotnego.

6) Według art. 239 K. C. zięć jest obowiązany do alimentowania rodziców żony, zostających w potrzebie; jeżeli wypełnienia tego obowiązku odmawia, rodzice żony powinni się zwrócić na drogę sądową.

7) Do pokrycia kosztów leczenia w powyższym wypadku obowiązany jest właściciel psa, a to na

podstawie art. 1385 K. C., który brzmi: „Właściciel zwierzęcia lub ten, kto się niem posługuje, podczas używania jego odpowiedzialnym jest za szkodę, jaką zwierzę zrzędziło, bez względu na to, czy było ono pod jego dozorem, czy też zabłąkało się lub uciekło“.

8) Właściciel majątku, jak to już wyjaśniono wyżej w p. 3, nie jest obowiązany do pokrywania kosztów leczenia żony swego byłego furmana; obowiązek ten nie spada także na gminę wiejską, w której furman z żoną zamieszkał, bo zamieszkanie jego w tej gminie przed oddaniem żony do szpitala trwało krócej niż 1 rok. Jeżeli furman lub jego żona nie mają rodziców albo dzieci, zdolnych do pokrycia tych kosztów, to spadają one na gminę, w obrębie której leży majątek ziemski, gdzie furman pełnił swe obowiązki (o ile furman przebywał tam conajmniej 1 rok).

9) W myśl § 27 instrukcji dla rad gminnych dawnego Król. Kongr., wydanej przez Min. Spr. Wewn. okólnikiem Nr. 196 z r. 1919, wszelkie uchwały rady gminnej wpisywane są do protokołu, który podpisują wszyscy obecni, o ile są piśmienni.

6. **Pytanie:** Urząd gminy Stepań pow. kostopolskiego zapytuje: jakie w myśl art. 6 rozp. Prezydenta R. P. z dnia 14.X.1927 r. o uchyleniu odrębności stanowych (Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 824) może prowadzić Urząd gminy i czy są jakie szczególne przepisy w tej materji.

Odpowiedź: Wyczerpująca odpowiedź udzielona jest w Nr. 4 „Samorządu“ z r. b. na str. 52 i n.

7. **Pytanie:** Urząd gminy Wisznice powiatu włodawskiego zapytuje: czy osada może samodzielnie gospodarować wewnątrz gminy, pobierać m. in. opłaty targowe, placowe i t. p.

Odpowiedź: Ogólne ramy dla prowadzenia samodzielnej gospodarki przez osadę, czy gromadę, na podstawie własnego budżetu dają art. 264 — 275 i 276—286 ukazu z r. 1864 o samorządzie gminnym. Czy konkretnie osada może pobierać opłaty targowe i placowe, zależy od tej okoliczności, kto urządza targowicę zwierzęcą, plac targowy, zapewnia dozór weterynaryjny i t. p.; o ile organizowała to osada, to ona może pobierać opłaty za korzystanie z tych urządzeń, w przeciwnym razie — prawo to przysługuje gminie.

H. i P.

8. **Pytanie:** Urząd gminy Wysokie zapytuje, co należy czynić ze zgłoszeniami zmiany miejsca zamieszkania wzoru Nr. 2, gdyż niektóre gminy nadsyłają te zgłoszenia przy dowodzie zmiany miejsca zamieszkania (wzoru A), czy to jest właściwe.

Odpowiedź: Po otrzymaniu zgłoszenia wzoru Nr. 2 należy sprawdzić, czy jest ono wypełnione właściwie, a następnie wciągnąć je do ks. kontr. r. ludn. wzoru Nr. 8 A. (patrz § 20 instr. M. S. Wew.).

Zgłoszenia te są dowodem, że osoby opuszczające gminę dopełniły obowiązek wymeldowania i są one potrzebne gminie do poczynienia kroków celem skreślenia tych osób z rejestru mieszkańców. Zgłoszeń tych nie należy zatem wysyłać, lecz przechowywać w biurze ewidencji r. ludn. stosownie do § 91 instr. M. S. Wew.

W razie braku tych zgłoszeń należy w zawiado-

mieniu wzoru A powiadomić gminę o fakcie wyjazdu bez wymeldowania i prosić o nadesłanie brakujących wymeldunków. (Patrz wzór A).

Gmina więc poprzedniego zamieszkania może prosić o nadesłanie brakującego wymeldunku (wzoru Nr. 2) a nie odsyłać je gminie następnego m. zamieszkania.

Jak wynika z powyższego, gmina wysyłająca wzór A postąpiła w tym wypadku niewłaściwie. Nadesłane przez nią zgłoszenia Nr. 2 powinno się jej zwrócić z odpowiednim wyjaśnieniem.

9. **Pytanie:** Urząd gminy Kuczki zapytuje, kiedy należy zapisywać do ksiąg kontroli r. ludności (wzór 8 i 8A) — czy natychmiast po otrzymaniu zgłoszenia (karta urodzenia wzgl. karta zgonu), czy dopiero po otrzymaniu aktu urodzenia wzgl. zgonu?

Odpowiedź. Każde zgłoszenie, dotyczące faktu przybycia do gminy na zamieszkanie, oraz opuszczenia gminy, tudzież każde zgłoszenie, dotyczące urodzenia dziecka rodziców, zamieszkałych w gminie wzgl. dziecka nieznanymi rodziców, które zaliczone zostanie za mieszkańca gminy (patrz § 6 lit. c rozp. M. S. Wewn.), a wreszcie każde zgłoszenie dotyczące zgonu mieszkańca gminy — powinno być wpisane do odpowiedniej ks. kontr. r. ludn. niezwłocznie po otrzymaniu go przez biuro ewidencji danej gminy. (patrz §§ 80, 20, 27, 76 — 79 instr. M. S. Wewn.).

Do wpisania do ks. kontr. r. ludn. nie są wymagane dokumenty, lecz potrzebne jest tylko samo zgłoszenie. Dokumenty potrzebne są tylko przy wypełnianiu poszczególnych rubryk rejestru mieszkańców (patrz § 35 rozp. M. S. Wewn. oraz § 17, 18, 20 ust. 3, 27 ust. 6, § 80 zdanie ostatnie). W razie braku dokumentów należy wpisać do rejestru nazwisko i imię, oraz imiona rodziców, pozostawiając rubryki: data i miejsce urodzenia, stan cywilny etc. bez wypełnienia (patrz. § 17 instr. M. S. Wewn. oraz § 102 książki Brodowskiego).

10. **Pytanie:** Urząd gminy Sokółka zapytuje:

1. Czy przy kompletowaniu dokumentów osobistych mieszkańców gminy, potrzebnych do rejestru mieszkańców, należy dosłownie robić odpisy książeczek wojskowych, czy tylko wyciągi z tych książeczek?

2. W jaki sposób należy oznaczać w rejestrze wypadek, gdy mieszkaniec gminy przenosi się z jednego domu do innego, albo z jednej wsi do innej tej samej gminy (gmina zbiorowa). Czy należy go wówczas skreślić w pierwszej wsi wzgl. domu, a wpisać do drugiej wsi wzgl. domu, czy też uczynić tylko o tem adnotację w rubryce 18 i czy można dokonać w tym wypadku skreślenia z poprzedniej wsi przez wpisanie daty opuszczenia poprzedniej wsi wzgl. domu w rubryce 16?

3. Jak przeprowadzić w rejestrze mieszkańców wzoru Nr. 6 zmianę nazwiska panińskiego na nazwisko męża w wypadku, gdy nowożeniec, przenosi się do mieszkania swej żony? Czy mianowicie w tym wypadku należy przekreślić panińskie nazwisko żony i wpisać obok jej nowe nazwisko po mężu, czy też skreślić całą dotychczasową pozycję na danej stronie i wpisać żonę na nowe nazwisko w nowej pozycji na tej samej stronie?

4. Czy prowadzenie dodatkowej ewidencji niektórych kategorii ludności, jak np. dzieci w wieku szkolnym, mężczyzn w wieku poborowym, uprawnionych do głosowania i t. p. jest obowiązkowe i czy nie lepiej poświęcić na to kilka dni na wykonanie tych prac w chwili, gdy dane te są potrzebne?

Odpowiedź 1. Postanowienia § 35 rozporz. M. S. Wewn. wymagają, aby zapisy w rejestrze mieszkańców były potwierdzane właściwymi dokumentami. § 18 lit. c (uwaga 2) instr. M. S. Wewn. przewiduje, że do tego celu mogą również służyć odpisy tychże dokumentów, uwierzytelniane przez gminę. Jednakże sporządzanie odpisów książeczki wojskowej oraz dowodu osobistego lub paszportu nastęrcza trudności, gdyż do dokonania odpisu potrzebne byłyby odpowiednie druki książeczek wojskowych wzgl. paszportowych, których gminy nie posiadają, albo druków nazbyt kosztownych. Ponieważ obowiązujące przepisy nie zawierają w tym względzie żadnych bliższych wskazówek, gminy mogą rozstrzygnąć kwestję sporządzania odpisów wskazanych wyżej trzech dokumentów w drodze regulaminu (patrz § 46 ust. 1 rozp. M. S. Wewn.). Technicznie najłatwiej byłoby rozwiązać tę kwestję w sposób następujący:

Wzywany przez gminę do okazania książeczki wojskowej, paszportu zagranicznego lub dowodu osobistego mieszkaniec gminy podpisuje przygotowaną przez gminę deklarację, w której stwierdza, że posiada taki, a taki dokument, przyczem wskazuje Nr. dokumentu, datę wystawienia, władzę, która dokument wystawiła oraz te dane, które potrzebne są do wpisania do rejestru. Na tej samej deklaracji urzędnik gminy, upoważniony do uwierzytelniania odpisów dokumentów czyni adnotację: „Stwierdzam, że powyżej wymieniony dowód osobisty, albo paszport zagraniczny, albo książeczka wojskowa i t. p. została mi okazana”, data, podpis, stanowisko służbowe.

Deklarację powyższą przechowuje gmina w archiwum dokumentów, razem z innymi dokumentami.

Wszelkie inne poza trzema wymienionymi wyżej powinny być przechowywane w oryginałach lub dosłownych odpisach, sporządzonych według zasad ogólnych.

2. Wypadek przenoszenia się z jednego domu do innego w obrębie jednej i tej samej gminy lub z jednej wsi do innej, jeżeli należą one do jednej gminy (gmina zbiorowa) należy odróżniać od zjawiska przenoszenia się na zamieszkanie z jednej gminy do innej. W pierwszym wypadku mamy do czynienia ze zjawiskiem zmiany adresu w obrębie gminy, zaś w drugim — zmiana miejsca zamieszkania.

Należy zdać sobie dokładnie sprawę z tego, że rubryki 12, 14, 15 i 16 są przeznaczone w zasadzie do adnotacji, dotyczących tylko zjawiska przenoszenia się z jednej gminy do innej, a nie do adnotacji o zmianie adresów wewnątrz gminy. W szczególności należy pamiętać, że rubryki 14 i 16 przeznaczone są wyłącznie do wskazania daty zamieszkania w gminie, czyli przybycia do gminy na zamieszkanie oraz daty opuszczenia gminy tudzież daty zapisania i skreślenia z rejestru.

Z założenia tego wynika, że rejestr mieszkańców,

prowadzony w postaci księgi wzoru Nr. 6 nie zawiera rubryki, przeznaczonej do uwidocznienia zmian adresów wewnątrz gminy, a co zatem idzie, że wzmianki te, czyli wzmianki o przeniesieniu zapisu, dotyczącego danego mieszkańca z jednej strony rejestru na inną lub z jednego tomu tegoż rejestru do innego mogą i powinny być notowane w rejestrze tylko ubocznie t. j. przy pomocy notatek uzupełniających.

Odpowiedź na pytanie, gdzie te dodatkowe adnotacje umieszczać, daje nam § 69 ust. 1 instr. M. S. Wewn., który przewiduje, że rubryka 18 jest przeznaczona do notowania informacji, których ewidencja jest wskazana, a które nie wymagają osobnej rubryki w rejestrze. Oznacza to, że w każdym wypadku możemy korzystać z tej właśnie rubryki, notując tam: „wyprowadził się na ulicę..... Nr. domu.... dnia 1.III.1933 r. p. tom.... str. ....” albo przybył z ul. .... Nr. domu .... dnia 5.III.1933 r. patrz tom.... str.....”

Ponadto § 64 ust. 2 oraz § 67 ust. 1 teje instrukcji upoważnia do dokonywania tych adnotacji w rubryce 12 i 15. Ponieważ, jak to wskazano wyżej, rubryki te są przeznaczone do adnotacji, dotyczących opuszczenia gminy, przeto, wskazując tam zmiany adresów, należy czynić to tak, aby pozostało u góry dość miejsca na wskazanie następnego i poprzedniego miejsca zamieszkania oraz aby taka dodatkowa adnotacja o przeniesieniu zapisu na inną stronę wyraźnie oddzielała się od zapisu głównego w tej rubryce. Najlepiej wpisywać zmiany adresów czerwonym atramentem u dołu tej rubryki. W razie braku miejsca w tych rubrykach należy korzystać z rubryki 18. Natomiast daty zmiany adresu wewnątrz gminy w żadnym wypadku nie należy umieszczać ani w rubryce 14, ani w 16.

3. Przy zmianie nazwiska panny, która wyszła za mąż i pozostaje w swoim dotychczasowym mieszkaniu, niema potrzeby przepisywać na nowo całej pozycji rejestru. Wystarczy przekreślić czerwonym atramentem nazwisko panięskie, wpisując tymże atramentem nowe nazwisko z dodaniem: „z domu“..... Jednocześnie należy wypełnić odpowiednio rubrykę: stan cywilny i inne.

4. Sposób rozwiązania tego problemu jest zależny od wielkości gminy. W gminach małych np. w gminach wiejskich jednowioskowych dokonanie tej pracy może być dokonane z całą łatwością bezpośrednio na podstawie rejestru mieszkańców. Natomiast w gminach średnich i większych systematyczne prowadzenie tej ewidencji leży w dobrze zrozumiałym interesie gmin, gdyż zastosowanie tu właściwych metod pracy i odpowiedniej techniki jest bezwarunkowo znacznym uproszczeniem i oszczędnością pracy. Do tego celu służy układ rocznikowy zgłoszeń osób do lat 21. Technika kontroli wieku oraz kontroli czasu zamieszkania jest bardzo prosta. Te i wiele innych kwestyj technicznych, dotyczących sposobów prowadzenia ewidencji ludności, będą, o ile nam wiadomo, wyjaśnione w ciągu najbliższych paru miesięcy w specjalnej pracy, która prawdopodobnie ukaże się w druku.

B.

SPIS RZECZY,

DRUKOWANYCH W „SAMORZĄDZIE“ W ROKU 1932

A. ARTYKUŁY

I. ARTYKUŁY TREŚCI OGÓLNEJ.

	Nr. Nr.
1931 — 1932 — M. Jaroszyński	1
Echa liberalizmu samorządowego — M. Jaroszyński	13
Zasadnicze wytyczne polityki ekonomicznej samorządu w okresie depresji gospodarczej — K. Romaniuk	14
Szczyt ignorancji — m.	41
Współpraca samorządów miast i gmin podmiejskich — W. Kwasieboriski	46
Dolina Prutu — St. Różański	51
Plany i szkice regionalne a prace sejmików — St. Różański	52

II. ARTYKUŁY MONOGRAFICZNE.

Stan finansowy i zamierzenia budżetowe na rok 1932/33 pow. związków komun. wojew. nowogrodzkiego — Celestyn Galasiewicz	1
Wieś gminna Strachówka pow. Radzymińskiego — W. Trzeciński	46

III. STATYSTYKA KOMUNALNA.

Zadłużenie powiatów — Jan Strzelecki	17
Majątek pow. związków komunalnych woj. wileńskiego — S. Stęplewski	19
Koszta administracji ogólnej pow. związków komunalnych — i	25
Zadłużenie samorządów w woj. kieleckim — St. Gliszczyński	34
Inwestycje miejskie w woj. białostockim — A. Račaszek	44

IV. SPRAWY ADMINISTRACYJNO - PRAWNE.

Postępowanie egzekucyjne przeciwko związkom samorząd. — Waclaw Gajewski	4
Egzekucja do majątku związku komunalnego — J. Żaboklicki	8, 17
Przewodniczący czy wydział powiatowy? — T. K.	48
Zawieszenie w urzędowaniu członka gminy z wyboru — Meliton Twerdochlib	48
Egzekwowanie tytułów wykonawczych w sprawach karnych — Meliton Twerdochlib	50

V. USTRÓJ I ORGANIZACJA WEWNĘTRZNA SAMORZĄDU.

	Nr. Nr.
Wybory do samorządów — Jerzy Bonkowicz - Sittauer	2
Upadek gminy miejscowej w Wielkopolsce — Wł. Baranowski	3
Nadzór nad samorządem — S. G.	4
Reforma ustroju samorządu	5
Uzasadnienie ogólne rządowego projektu ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego	5
Projekt ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego	5, 6, 7, 8
Jak małą ustawę wprowadzić w życie — Waclaw Gajewski	5
Czterostopniowość samorządu — M. Jaroszyński	7
Uchwały Rady Związku Powiatów w sprawie projektu ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego	8
Ku jednotorowości administracji publicznej — M. Jaroszyński	16
Członkowie zarządów gminnych w wydziale powiat. — M. Jaroszyński	28
Powiatowe organa kolegjalne i ich znaczenie praktyczne — M. Korwin - Piotrowski i M. Jaroszyński	36
Wytyczne projektu ustawy samorządowej ziemian kresowych — a	44

VI. GOSPODARKA FINANSOWA ZWIĄZKÓW KOMUN.

Dwa rodzaje pożyczek — Waclaw Gajewski	1
W sprawie noweli do ustawy o tymcz. uregulow. finansów kom. — Korwin - Piotrowski	1
Dyskusja o właściwych drogach — W. Gajewski	2
Rozważania budżetowe na czasie — A. Bruszkiewicz	2
Na tle projektu zmiany ustawy o tymcz. uregul. finansów kom. — W. Karpiński	3
Należyta organizacja rachunkowości jako jeden z czynników racjonalnego wykonywania budżetu — W. Wasik	3
Uzdrowienie gospodarki komunalnej — Waclaw Gajewski	6, 7, 9
Czy jest celowem oddać całą egzekucję władzom skarbowym — Waclaw Gajewski	10
Budżet Państwa a budżety samorządu terytorjalnego — H. Moszczyński	10

	Nr. Nr.		Nr. Nr.
Nowelizacja ustawy o finansach komunalnych — W. Gajewski	11	Sejmik łucki w akcji rolniczej — J. Bonkowicz-Sittauer	21
Uwagi o pracy samorządowej w przyszłym roku budżetowym — A. B.	12	Z życia spółdzielczego — a. b.	22
Scalenie podatku przemysłowego a dodatki samorządowe — W.	13	Poziom kultury rolnej a samorząd — Jan Gluszczyński	23
Obniżenie kosztów administracji komunalnej — M. Jaroszyński	15	Rozwijajmy spółdzielczość! A. B.	23
W sprawie obniżenia kosztów administracji samorządowej — M. Korwin-Piotrowski, M. Jaroszyński	18	Zaległości podatkowe — J. Pikiel	24
Sprawa oddłużenia związków komun. — M. Kaczorowski	20	Zarys programu poprawy sytuacji w rolnictwie — K. Romaniuk	31
Z Polskiego Banku Komunalnego — a. b.	21	O ubezpieczeniach gradowych — J. Pikiel	34
Czynnik obywatelski w akcji oszczędnościowej — M. Jaroszyński	22	Rola instytucyj oszczędn.-pożyczk. w ratowaniu rolnictwa — A. B.	35
W sprawie komisyj oszczędnościowych — M. Korwin-Piotrowski	25	Rolnictwo a samorząd — E. Dunin-Markiewicz	45
Akcja oszczędnościowa w samorządzie — R. Tejszerski	26	Samorząd jako czynnik twórczy w popieraniu rolnictwa — E. Dunin-Markiewicz	48
Komisje oszczędnościowe dla samorządu — S. Gliszczyński	27	Rola spółdzielczości w dziedzinie podnoszenia rolnictwa — A. Bogusławski	48
Zasadniczy warunek programowości naszych poczynań sanacyjnych — W. Gajewski	22	Organizacja rolnictwa a izby rolnicze — E. Dunin-Markiewicz	51
Refleksje pobudżetowe — C. Galasiewicz	24	VIII. SZKOLNICTWO, OŚWIATA, PRACA SPOLECZNA.	
Własny fundusz obrotowy zamiast krótkoterminowego kredytu — L. Starzyński	26	O budowę szkół drewnianych — A. B.	1
Zasady wymiaru gminnego podatku wyrównawczego a interes ludności — S. W.	26	Poruszyć młodych — J. Oryńżyna	24
Zubożanie wsi — Stary	28	Samorządowa prasa — S. Gliszczyński	28
Dookoła sprawy podatku obywatelskiego — M. Jaroszyński	30	Scalenie prasy samorządowej — J. Bonkowicz-Sittauer	28
Ustosunkowanie wydatków państw i samorządów — Dr. J. Piekalkiewicz	34	Zaopatrywanie gmin w grunta na cele szkolnictwa — Jerzy Chylewski	33
Egzekucja przez władze skarbowe — Wacław Gajewski	34	O dodatkach mieszkaniowych dla nauczycieli — Sd.	33
Zmiana przepisów budżetowych i przepisów o kasowości i rachunkowości związków komunalnych — Fr. Grela	37	Jeszcze o prasie samorządowej — St. Gliszczyński	36
Kontrola zużycia subwencji komunalnych — M. Jaroszyński	38	Regionalizm kulturalny — S. M.	38
Zobowiązania nie mające pokrycia — W. G.	39	Zadania samorządu w dziedzinie czytelnictwa w dobie obecnej — A. Bogusławski	39
Sprawa konwersji krótkoterminowych zobowiązań komunalnych — M. Kaczorowski	40	Konieczność zniesienia samorządu szkolnego — A. Bogusławski	40
Zamknięcie rachunków sum pozabudżetowych — Fr. Grela	41	Nieżyłowe pomysły rozbudowania samorządu szkolnego — A. Bogusławski	42
Obniżenie kosztów administracji komunalnej — M. K.	42	Nie taki czarny... — S. Jankowski	47
Trudności w pobieraniu komunalnych opłat aljenacyjnych — Meliton Twerdochlib	42	IX. SPRAWY DROGOWE.	
Rozp. Prez. Rzpl. o egzekucji przeciw związkom kom. — A. H.	43	Podatek drogowy uiszczany w naturze — Inż. Ostkiewicz-Rudnicki	6
Pobór opłat administracyjnych przez samorzady — R. Andruszkiewicz	43	Tragedja drogowa — inż. A. Gajkowiec	32
Gwarancje związków komunalnych — S. W.	44	Drogi a komasacja gruntów na kresach wschodnich — inż. B. Wasilewski	38
Zmniejszenie wydatków na t. zw. „stójkę” albo „pocztę gminną” A. R.	46	Szerokość dróg w lasach państwowych — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	40
Prawda o ciężarach samorządowych — M. Korwin-Piotrowski	50	W sprawie zaległości podatkowych — S. W.	42
Ulgi w kredycie długoterminowym a położenie samorządów — Fr.	52	Finanse drogowe — S. K.	49
Państwowy podatek od nieruchomości — M. Korwin-Piotrowski	52	X. ZDROWOTNOŚĆ I SZPITALNICTWO.	
VII. ROLNICTWO I WETERYNARJA.			
Krok naprzód — Felicjan Lechnicki	9	Samorzady powiatowe a sprawa rozwoju lotnisk — R. Andruszkiewicz	12
Rolnictwo a samorząd — St. Gliszczyński	12	O współpracę samorządów z kasami chorych — Fr. Branny	14
U źródeł kryzysu rolnego — K. Romaniuk	16	Działalność pow. zw. kom. w dziedzinie zdrowia publ. w l. 1928 i 1931 — S. Howiecki	16
Samorząd rolniczy a samorząd ziemski — K. Dziewanowski	17	O właściwy rozkład ciężaru kosztów leczenia i opieki społ. — W. Brzeziński	20
Działalność pow. związków kom. w zakresie popierania rolnictwa a możliwości zastosowania dalszych redukcij wydatków w tym dziale — K. Kohlmann	18	Dobre zamiary — złe konsekwencje — W. Gajewski	25
Możliwości redukcji wydatków pow. związków kom. w dziale popierania rolnictwa — K. Kohlmann	19	O sprawiedliwy rozkład ciężaru kosztów leczenia ubogich chorych — W. Brzeziński	30
Na tle redukcji budżetów — W. G.	19	Dezynfektorzy powiatowi w woj. zachodnich — W. D.	47
Zasadnicze elementy współczesnego kryzysu w rolnictwie polskiem — K. Romaniuk	21	Budżety szpitali samorządowych a kasy chorych. — Dr. Kl. Lazarowicz	50
Popieranie przez związki samorz. akcji organizacji gospodarstw — St. Biskupski	21	XI. OPIEKA SPOLECZNA.	
		Opieka nad dzieckiem — S. Gliszczyński	19
		O akcję zapobiegawczą w dziedzinie opieki społecznej — Fr. Branny	23
		Zagadnienie opieki społecznej na tle możliwości budżetowych związków kom. oraz stopy życiowej ludności — S. W.	23

Nr. Nr.		Nr. Nr.
	Nierealność niektórych przepisów o opiece społecznej — M. Korwin-Piotrowski	46
23	W sprawie zagadnienia opieki społecznej na tle możliwości budżet. związków kom. oraz stopy życiowej ludności — Fr. Branny	47
24	Zagadnienie opieki społecznej a możliwości finansowe samorządu i społeczeństwa — M. Korwin-Piotrowski	49
31	Teoria i praktyka w opiece społecznej — Fr. Branny	50
32	O planową politykę w dziedzinie opieki społecznej — Fr. Branny	1
XII. KASY OSZCZĘDNOŚCI.		
	O zamknięciu rocznym w gm. kasach poż.-oszczęd. — St. Ostrowski	
2	Ze spraw kom. kas oszczędności — W.	
3	Jeszcze kilka uwag w sprawie sporządzania bilansów i sprawozdań rocznych w gm. kasach poż.-oszczędnościowych — K. Lewicki	
4	Z życia gminnych poż.-oszczęd. kas na Wołyniu — J. Kramarenko	
4	Jak zlikwidować zobowiązania przedwojennych kas gminnych — Jan Długokęcki	
4	Moment celowości gospodarczej przy udzielaniu pożyczek — W. L.	
6	Czy akcja pożyczkowa gminnych kas może zwiększyć przyływ wkładów oszczędnościowych — Jan Długokęcki	
8	Niedomagania kom. kas o. — C. Galasiewicz	
10	Szkodliwa krytyka działalności gm. kas poż.-o. — K. Kohlmann	
11	Rozwój sieci gm. i kom. instytucji kredytowych na terenie woj. lubelskiego — St. Ostrowski	
12	W sprawie nadzoru nad k. k. o. — S. W.	
14	Udział gm. kas poż.-o. w rozprowadzaniu kredytów konwersyjnych — J. B.	
16	Bierne prawo wyborcze do Związku Kas Oszczęd. — Stary	
16	Wkłady „potrąceniowe” i książeczki oszczędnościowe — W. L.	
18	Gm. kasy poż.-o. w pow. Pińczowskim	
18	Splatalność i dochowywanie terminów w gm. kasach poż.-o. — St. Ostrowski	
18	Rozwój gm. kas poż.-o. w woj. warszawskim w r. 1931 — J. Długokęcki	
20	Oplaty stemplowe w gm. kasach poż.-o. — J. D.	
20	Rozwój gm. kasy poż.-o. w Strzegowie gm. Unierzyż, pow. Mławskiego w r. 1931 — D.	
22	Do wszystkich gm. kas poż.-o. w sprawie ubezpieczeń przeciwgradowych drobnej ludności rolnej — St. Ostrowski	
22	W sprawie nadzoru nad kom. kasami oszczęd. — J. Bonkowicz - Sittauer	
25	Dla dobra ogólnego — W. Karpiński	
26	Gminne kasy poż.-o. w woj. kieleckim — K.	
27	Kredyty państwowe i ich splata w gm. kasach poż.-o. — St. Ostrowski	
29	Rozwój gm. kas poż.-o. w 1931 r. — K.	
32	Lokaty pupilarne w k. k. o. — Jerzy Bonkowicz - Sittauer	
35	Konieczność utworzenia funduszu gwarancyjnego dla k. k. o. — Kazimierz Kohlmann	
36	Kryzys bodźcem do dalszego rozwoju gm. kas poż.-o. — J. Długokęcki	
37	Kryzys bodźcem do dalszego rozwoju gm. kas poż.-o. — K. Kohlmann	
37	Ew. zmiany rozp. Prezydenta Rz. P. o k. k. o. w dziale organizacji i przymusowe związki kas — Kazimierz Kohlmann	
39	Przewodniczący rady k. k. o. — Stary	
40	O zmianie warunków dokonywania egzekucji u dłużników gm. kas poż.-o. — J. Długokęcki	
41	Uwagi przed „Dniem Oszczędności” — A. B.	
43	Przewodniczący Rady k. k. o. — K.	
43	„Zamaskowany lichwiarz” — Jerzy Bonkowicz - Sittauer	
44	Przewodnictwo w radzie i zarządzie k. k. o. — M. K.	46
44	„Zamaskowany lichwiarz” — K.	47
44	Potanieenie kredytu — J. Bonkowicz - Sittauer	49
44	Zamknięcia roczne w gm. kasach poż.-o. — St. Ostrowski	50
XIII. SPRAWY GMINNE.		
33	Zawłaszczenie majątku gminnego i jego rola w finansach gmin wiejskich — St. Dusznik	35
33	W sprawie parcelacji lasów wawerskich — Jan Strzelecki	36
33	Refleksje na temat budżetów gmin na rok 1933/34 — Fr. Filipski	47
XIV. SPRAWY PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH.		
2	Dojrzała sprawa — S. W.	2
3	Przyszła forma ubezpieczenia emerytalnego pracowników samorząd. — M. P. L.	10
4	Sprawy emerytalne pracowników samorządowych — C. Galasiewicz	31
4	Fundusze emerytalne związków kom. woj. białostockiego — Jan Frankowski	49
XV. BUDOWNICTWO I WALKA Z OGNIEM.		
11	Koszty pomiarów miast — J. Pikiel	4
11	Pożarnictwo a służba budowlana — S. W.	11
12	W sprawie kosztów pomiarów miast — Mierniczy przysięgły	15
14	W sprawie szacowania szkód pogorzeliowych przez P. Z. U. W. — A.	17
16	Stawki włościańskie, jako zbiorniki wody na wypadek pożarów — J. Pikiel	19
16	Zasady szacowania szkód przez P. Z. U. W. — Fr. Zarębski	23
18	Ochrona odszkodowań pogorzeliowych przed zajęciami — Fr. Zarębski	28
18	W sprawie instruktorów ogniowych — St. Gliszczyński	39
20	Przetrzymywanie przez gminy składek P. Z. U. W. — J. Antosiak	44
20	Nowelizacja prawa o przymusie ubezpieczenia od ognia — Fr. Zarębski	49
22	Organizacja obrony przeciwpożarowej w świetle nowych przepisów o stowarzyszeniach — Fr. Zarębski	52
XVI. SPRAWY OGÓLNO - GOSPODARCZE.		
25	Popieranie przemysłu ludowego w Rosji przedwojennej — J. Oryńczyna	2
26	Doświadczenia ziemstw w sprawie popierania przemysłu ludowego — J. Oryńczyna	11
27	Obecna sytuacja gospodarcza w Polsce — K. Romaniuk	13
29	Płotno ludowe dla wojska i samorządów — J. Oryńczyna	13
32	Działalność zakładów zastawniczych w Polsce — Jan Czadankiewicz	19
35	Zjazd samorządu gospodarczego R. P. — K. Romaniuk	20
36	Konjunktura gospodarcza w Polsce w I kwartale 1932 r. — K. Romaniuk	24
37	Stan Funduszu Bezrobocia — A. B.	24
37	Zmiany w ustawie o Funduszu Bezrobocia — A. B.	26
39	Konjunktura gospodarcza w Polsce w II kwartale 1932 r. — K. Romaniuk	37
40	Dochodowość płótna ludowego — J. Or.	45
41	Spółdzielczość na tle kryzysu gospodarczego — A. Bogusławski	45
41	Możliwości spółdzielczego uspołecznienia środków produkcji — A. Bogusławski	46
43	Wynagrodzenie samorządów powiatowych, jako instytucyj zastępczych Funduszu Bezrobocia — A. B.	50

	Nr. Nr.	Nr. Nr.
XVII. GŁOSY CZYTELNIKÓW.		
W sprawie finansów gminnych — A. Herbut.	1	6
Zjazd inspektorów samorz. gm. woj. warszawskiego — E. K.	1	8
W sprawie ubezpieczenia emeryt. prac. kom. — Ł. Drozdowski	2	19
Garsć uwag przy układaniu budżetu — St. Mystkowski	3	21
		22

B. SPRAWOZDANIA, KOMUNIKATY, KRONIKA.

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA.

O wymiarze świadczeń drogowych	3
W sprawie opłaty drogowej	4
Podatek komunalny od lasów państw.	4
W sprawie zatwierdzania planów sieci szkolnej	5
W sprawie gruntów użytkowanych przez kierowników szkół powszechnych	5
W sprawie zastępstwa prezydenta m. Poznania	5
Opłaty komunalne od gruntów pod nowymi budowlami	12
W sprawie przynależności gminnej	12
W sprawie świadczeń drogowych w naturze	14
Podatek lokalowy od budynków fabrycznych	14
Kto uchwała zasadnicze wydatki szkolne	36
Podatek wyrównawczy	40
Kto w Małopolsce rozstrzyga spory o kategorię dróg publicznych	40
Świadczenia drogowe w naturze od właścicieli nowych budowli	40
Przepis art. 51 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymcz. uregul. finans. kom. nie ma zastosowania do samoistnego podatku kom. od spadków i darowizn	49
W sprawie terminu 2-mies. dla zawiadomienia podatnika o wysokości i terminach płatności wszystkich samoistnych danin komun.	49
W sprawie podatku kom. od gruntów, położonych poza obszarem gmin miejskich	49
W sprawie zwolnienia urzędników państw. i kom. od świadczeń drogowych w stosunku do podatku dochodowego od ich uposażeń służb.	52
Ustawa o pod. dochod. nie przewiduje możliwości pobierania na rzecz pow. zw. kom. w b. dz. pruskiej komun. dod. do tego podatku	52
W sprawie statutu o kom. podatku inwestycyjnym, obejmującego opłaty od umów od przeniesienia własności nieruchomości	52

SPRAWY BIEŻĄCE.

Związek projektów ustaw podatkowych, rozpatryw. obecnie w Sejmie z finansami samorządów	1
Wymiar podatku wyrównawcz. od gruntów państw.	1
Wymiar samoistnego podatku komun. do gruntów państw.	1
Kredyt sanacyjny dla spółdzielni rolniczo-handl.	1
Zmiana rozporz. o przekazaniu wojewodom niektórych uprawnień władz centralnych z ustawy o tymcz. ureg. fin. kom.	1
Wyjaśnienia Min. Spraw Wewn. w sprawie szarwarku	1
W sprawie egzekucji podatków zaległych od rolnictwa	1
Ś. p. J. Kosmowska	2
Egzekwowanie należności Państw. Funduszu Drogowego	2
Zatwierdzanie preliminarzy budżet. k. k. o.	3
Zwolnienie koni remontowych od sekwestru za podatki państw. i komun.	3
Nocowanie podróźnych	3
Obniżenie składek i kosztów w przymusowym ubezp. budowli od ognia	3
Komisja dla uzdrowienia gospodarki komun. przy Prezesie Rady Min.	4
Konkurs na szemat rocznego, opisowego sprawozdania z działaln. Wydz. Pow.	4

Jak zaradzić — J. Dorjan - Dorosiński	6
Dlaczego gminy nie likwidują zobowiązań przedwojennych gm. kas. poż.-o. — Jan Kość	8
Głos ubezpieczonych z Wileńszczyzny	19
Wyjaśnienia P. Z. U. W. w świetle rzeczywistości — B. Błachowski	21
Własny domek — E. Radgowski	22
Komisja dla uzdrowienia gospodarki komun. przy Prezesie Rady Min.	5
Przepisy kancelaryjne dla urzędów administracji samorządowej	5
Nowy projekt noweli do ustawy o tymcz. ureg. fin. komunalnych	6
Projekt rozporz. wykonaw. do ustawy o podatku od energii elektrycz.	6
Biura pisania podań przy urzędach komun.	6
Zajęcie gruntów państw. pod drogi gminne	6
Skreślenie przez Wydział Powiat. w budżecie miasta kredytów na składki członkowskie	6
Tydzień propagandy trzeźwości	6
Projekt nowej ustawy o państw. Funduszu Drogowym	7
Sprawy samorządowe w najnowszych projektach ustawowych Min. Skarbu	7
Projekt noweli do ustawy o tymcz. ureg. fin. kom.	7
Komunalna opłata admin. od kart rowerowych	7
Sprawy samorządowe w nowym statucie organizacyjnym Min. Skarbu	8
Komunalny podatek od elektryczności i od gazu	8
Zmniejszenie liczby egzemplarzy uchwał finans. zw. kom. przedkładanych władzom nadzorczym	8
Poparcie działalności związków młodzieży wiejskiej, zmierzającej do wychowyw. samorządowego młodzieży wiejskiej	8
Zniesienie 10 powiatów	9
Przyjmowanie przez urzędy gminne zgłoszeń budowli do ubezpieczenia	9
Pożyczki z drogowego funduszu pożyczkowego dla związków komun.	9
Projekt nowej ustawy o państw. funduszu drogowym	9
Bezpłatny przejazd przy powrocie ze szpitali publicznych osób, leczonych na koszt zw. kom.	10
Odwołania od wymiarów podatku od lokali i podatku od placów budowl.	10
Głosowanie członków wydz. pow. przy wyborach uzupełniających do wydz. pow.	10
Projekt ustawy o przejęciu egzekucji admin. przez władze skarbowe oraz o postępow. egzek. władz skarbowych	11
Projekt ustawy o spłacie zaległości podatkowych	11
Projekt nowego rozp. Rady Min. o opłatach od pojazdów mechanicznych	11
Zawieszenie przez władze nadzorcze uchwały rady miejskiej w sprawie prowadzenia kina we własnym zarządzie	11
W sprawie budżetów miast Ullen'owskich	11
Podział gruntów wspólnych włączonych do granic administracji miast	11
W sprawie nadawania wakujących stanowisk cywilnych państwowych i samorząd. wysłużonym podoficerom zawodowym	11
Wyznaczanie cen za artykuły pierwszej potrzeby przez władze państw. i samorządowe	11
Nowe ulgi w przymus. ubezp. budowli w P. Z. U. W.	11
Zmiany w ustawach dotycz. finans. kom.	12
Dostosow. uposażeń w samorządzie do urzęd. państw.	12
Powołanie do życia komitetów do spraw finans.-rolnych	12
Kurs urbanistyczny przy politechn. warszawskiej	12
Zasady opodatkowania na rzecz samorządu nieruchom. należących do przedsięb. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”	13

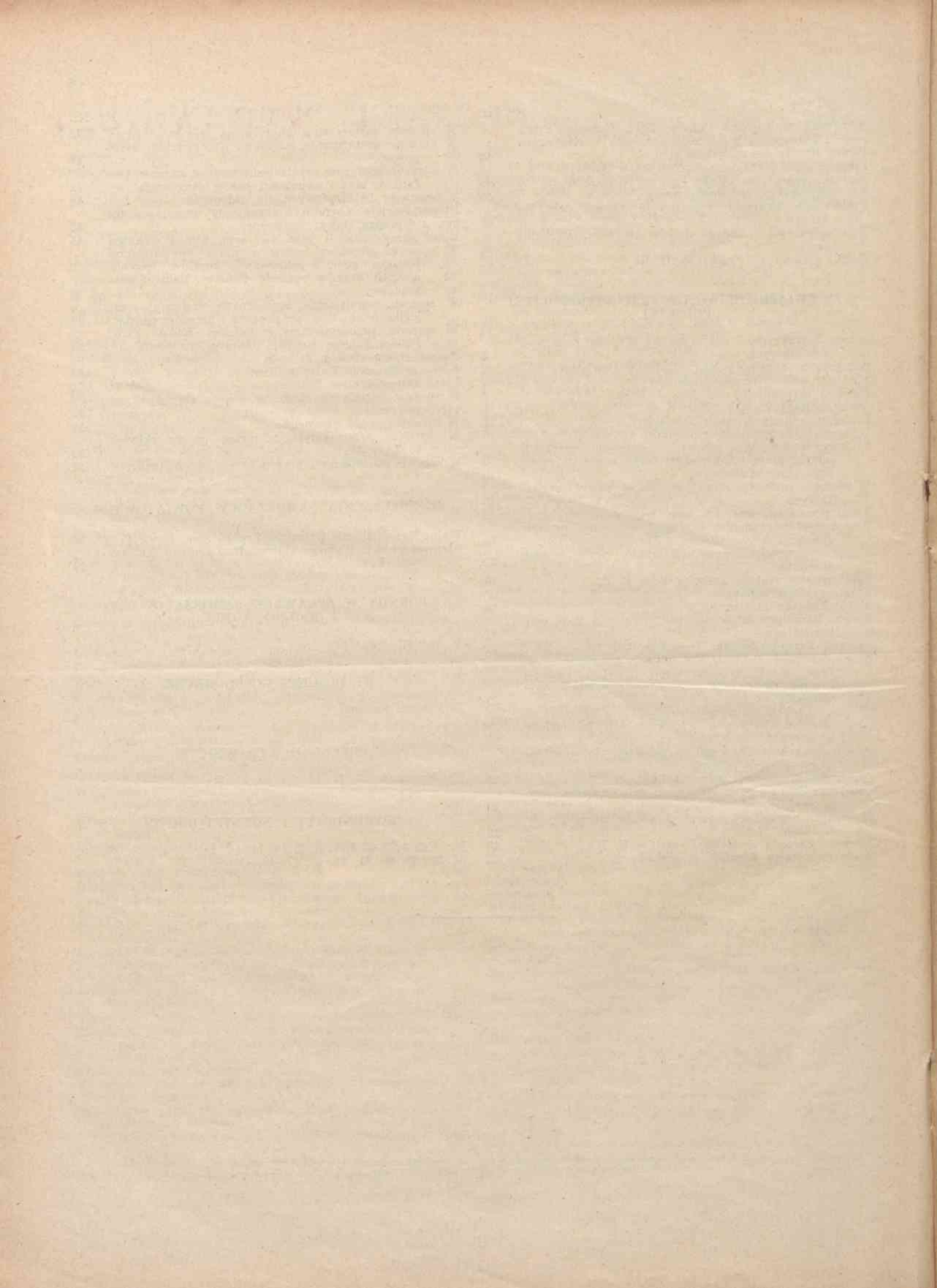
Nr. Nr.	Nr. Nr.		
Ulgi podatkowe dla rolników i prowadz. egzekuc. przeciw rolnikom	13	Niedotrzymanie terminu założenia rejestru mieszańców	29
Obciążenie gruntów państw. samoistn. podatkami komunalnymi	13	Ubezpieczenie emeryt. pracown. kom.	30
Dyskusja nad ustawą samorządową w Komisji Admin. Przedkładanie Min. S. W. i Izbie Skarb. egzempl. budżetów zw. kom. oraz sporządz. zestawień preliminarzy budżet., zamknięć rachunk. i wykazów stawek danin kom.	14	Zjazd delegatów rad szkolnych	30
Czy komisarz rządowy jest uprawniony do przeprow. konwersji pożyczek krótk. na długoterminowe	15	Postulaty w zakresie kredytu, udzielanego wzgl. otrzymywanego przez instytucje finansowe spółdzielcze i komunalne	30
Tryb egzekucji należn. podatkowych w wypadkach wniesienia przez podatników podań o rozłożenie na raty wzgl. odroczenie spłaty należ.	15	Nadsyłanie protokołów posiedzeń rad i zarządów k. k. o. urzędowi wojew. oraz związkowi kas	30
Pobieranie kosztów egzekuc.	15	Statut Zrzeszenia Słow. Kas O.	31
Podatek dochodowy od dodatku mieszkań. funkcj. państw. i samorz.	15	W sprawie obliczania lat dawnej służby do wysługi emerytalnej	31
Postulaty kupiectwa polskiego w zakresie danin i świadczeń publ.	15	Wynagrodzenie sołtysów w woj. wschodnich	31
Reforma świadczeń socjalnych	16	Instrukcja dla zarządów gmin wiejskich i miejsk. w sprawie statystyki produkcji rolnej	31
Jak będzie w r. 1932/33 uregulow. pobór kom. podatku od spadków i darowizn	16	Pouczenie o przepisach ustawy karno - skarbowej	31
Przeznaczenie grzywnien za przekroczenia przepisów porządk. na drogach publ. nakład. przez władze gminne	16	Przekazanie egzekucji danin komun. władzom skarbowym	31
Kredytowa sprzedaż drewna budulcowego dla rolników, uczestników reformy rolnej i scalenia	16	Doręczanie wezwań i zawiadomień pisarza hipoteczn. przez urzędy gminne	31
Pomoc studentów medyków przy szczepieniach ochronnych	16	Zwrot kosztów leczenia wychowanków w zakładach opiekuńczych	32
Nowela do ustawy o tymcz. ureg. fin. kom.	17	Jednolity tekst ustawy o tymcz. ureg. fin. kom. i rozp. wykon. do tej ustawy	32
Los k. k. o. w zniesionych powiatach	17	Zapomogi z Kom. Funduszu Poż.-Zapomogowego	33
Szacowanie przez organa gminne szkód wynikłych wskutek przymusowego lądowania statków powietrznych	17	Konferencja dyrektorów k. k. o. woj. krakowskiego	33
Podatek wojskowy	18	Ulgi dla rolników w spłacie zaległości podatkowych	33
Podatek od kopalń	18	Oplaty stemplowe od świadectw weterynaryjnych	33
Wynagradzanie gmin za doręczanie wezwań sądowych	18	Urzędy rozjemcze do spraw kredytowych małej własności rolnej	34
Oplaty stemplowe za czynności urzędów gminnych	18	Regulamin wyborczy do rad gminnych w gminach wiejskich — wyjaśnienie	34
Wystawianie weksli przez związki samorz. na zlecenie Samorząd. Instyt. Wydawn. oraz Zrzeszenia Samorządów Powiat.	18	Czy burmistrz wzgl. prezydent miasta może otrzymywać dodatek reprezentacyjny w czasie zawieszania go w urzędowaniu	34
Likwidacja zniesionych powiatów	19	Wynagrodzenie dodatkowe pracowników komun.	34
Wykładnia art. 33 dekretu o tymcz. ordyn. pow.	19	Djety dla członków zarządu i pracowników kom.	34
Zatwierdzenie uchwał zw. poręcz. dotycz. udzielania kom. k. o. upoważnień do zaciągania pożyczek	19	Utworzenie instytucji korespondentów gm. i powiat. syndykatu emigrac.	34
Walne Zgromadz. Polsk. Banku Kom.	20	Zjazd Zw. Straży Pożarnych	34
Walne Zebranie Warsz. Zw. K. K. O.	20	W sprawie żywienia ruchu budowlanego	35
O zmianie rozp. Prez. R. P. z dn. 30.XII.1924 r.	20	W sprawie szkółek drzew owocowych	35
Kompetencje oraz tryb obradowania i urzędowania pow. organów kolegij.	20	Fundusz Pomocy Bezrobotnym	36
Uchylenie odrębności stanowych	20	Prawa do poborów członka magistratu	36
Poradnia techniczna Gł. Zw. Straży Pożarnych	20	Regulowanie należności za kwatery zajmowane przez wojsko	36
Ilość pojazdów mechanicznych w/g stanu na d. 1.I. 1932 r.	20	Dekoncentracja w zakresie nadzoru nad izbami rolniczymi	37
Z posiedzenia Rady P. Z. U. W.	21	Utworzenie urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej	37
Wykłady nauk gospodarczych i administrac. w Gdyni	22	Obecna organizacja Min. Roln. i Ref. Rolnych	38
Czy ulgi podatkowe stosują się do II raty podatku wyrówn. i opłat drogowych za r. 1931/32	22	Wyłączenie niektórych gmin od udziału we wpływach z dod. do podatku państw. od spożycia, zużycia wzgl. produkcji	38
Odwołanie członków rady k. k. o.	22	Sprawozdanie z działaln. Komun. Związku Kredyt. w Poznaniu	38
Ewidencja ruchu ludności	23	Sprawa bezrobocia na Śląsku	38
Obrady czechosłow. - polsk. komitetu delegatów związków kas o.	24	Oplaty na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym	39
Interpretacja ustawy z dnia 15.III.1931 r. o dostosowaniu uposażeń czł. zarządów i pracown. kom.	24	W sprawie przejścia przez władze skarbowe egzekucji administrac.	40
Czy można wnosić odwołania od orzeczeń dyscyplinarnych wydziałów pow.	24	Przeznaczenie opłat za świadczenia metrykalne w świetle dekretu Ks. Warszawskiego z dn. 27.III. 1809 r.	40
Reorganizacja ministerstw	26	Doręczanie przez urzędy gminne wezwań komorników w sprawach karnych	40
Należności za podróże służbowe i przeniesienia	26	Doręczanie przez urzędy gminne wezwań i zawiadomień P. B. Rolnego	40
Nadzór nad akcją poborową opłat na rzecz Polsk. Czerw. Krzyża	27	Dzień oszczędności	41
Zadłużenie zw. kom. w Składnicy Z. P. A. G.	27	Rozdział ogólnej liczby członków sejmiku woj. Poznańskiego na poszczególne powiaty miejskie i wiejskie	41
Zmiana statutu organiz. M. S. W.	27	Utrzymywanie przez apteki waty lnianej	41
Stosowanie przez związki kom. ulg podatkowych wobec rolników	28	IV Zjazd ogólny k. k. o.	42
Ograniczenie egzekucji kierowanej na żywy inwentarz w gospodarstwie	28	Doręczanie przez urzędy gminne nakazów płatniczych na podatki przemysłowy i dochodowy	42
Sprawa przejścia egzekucji przez władze skarbowe	28	Oplaty na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym	42
Zawieszenie wypłaty 10% podwyżki uposażenia członków zarządów zw. kom. i pracown. kom.	29	W sprawie wydawania zaświadczeń przez urzędy skarbowe, dotycz. zaległości z tytułu pierwszej raty podatku gruntowego za r. 1932	42

	Nr. Nr.	WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.	Nr. Nr.
Dobór personelu pielęgniarskiego	42		
Nowela do rozp. Prez. Rzpl. o izbach rolniczych	43		
Postępowanie przy ściąganiu należności poszczególnych wierzycieli przez urzędy skarbowe	43	Kryzys finansowy gmin w Holandji	1
Obciążenie finansów gmin w nowej ustawie o wykonywaniu praktyki lekarskiej	43	Sprawy finansowe niemieckich związków komun.	1
Utworzenie urzędów rozjemczych do spraw kredyt. małej własności rolnej	44	Sprawy opieki społecznej w Niemczech a bezrobocie	1
Dodatek ekonomiczny za dzieci ponad 18 lat	44	Opieka nad matką i dzieckiem na terenie Rzeszy Niem.	1
Nowela do rozp. Prez. Rz. o izbach rolniczych	45	Wydatki Rzeszy Niem. i związków komun. na pomoc dla bezrobotnych	8
W sprawie opieki nad dziećmi podrzuconymi	45	Finanse związków komun. w Niemczech	8
Ewidencja centralna zgłoszeń zamieszkania i zmiany miejsca zamieszkania	45	Zniżka cen a samorząd (Niemcy)	8
Doroczny Zjazd pracown. samorząd.	45	Załamanie się gospodarki m. Steyr w Austrii	8
Uposażenia pracowników K. K. O., przedsiębiorstw komun., związków międzykom. i komisji zdrowotnych	45	Zadłużenie zw. kom. w Niemczech	11
Ubezpiecz. emeryt. pracown. komun. zwolnionych dyscyplin.	45	Regulacja krótkoterminowego zadłużenia zw. kom. w Niemczech	11
Powołanie komisji oszczędn. dla związków komun.	46	Akcja zapobieg. w dziedzinie op. społ. w Prusach	11
Przepisy miejscowe w sprawie opłat za czynności wykonywane przez wydz. pow. przy udzielaniu pozwoleń budowlanych	46	Obniżka wsparć dla osób uprawnionych do korzystania z opieki społ. w Niemczech	11
Czy badanie zwierząt rzeźnych i mięsa należy do „własnego” czy „poruczonego” zakresu działania gminy miejskiej	46	Dobrowolna służba pracy w Niemczech	11
Interpretacja art. 11 rozp. Pr. R. P. z dn. 24.II.28 r. o odpowiedz. dyscypl. funkcj. publ.	46	Jeden z projektów reformy administracji w Prusach — J. Strzelecki	13
Zwalnianie od cla, odprawy celnej przesyłek pocztowych z darami dla ubogich oraz wystawianie w związku z tem przez urzędy gminne świadectw ubóstwa	46	Obciążenie ludności powiatu daninami publ. w Prusach	14
Posiedzenie budżetowe Rady P. Z. U. W.	47	Wzrost liczby bezrobotnych w powiatach w Niemczech	14
Zapomogi przyznane z P. F. D. w okresie budżetowym 1931/32	47	W sprawie wymiany urzędników państw. i komun. w Niemczech	14
Ustalenie i zatwierdzanie preliminarzy budżetow. związków kom. na r. 1933/34	48	Rola samorządu w organizacji popier. turystyki we Francji — St. Len.	15
Regulowanie wysokości opłat targowych i kopytkowych	48	Finanse komunalne w Niemczech	18
W sprawie ulg w podatkach gruntowych z powodu klęsk żywiołowych	48	Sytuacja finansowa gmin w Austrii	18
Udział zastępców radnych w posiedzeniach konstytuujących rady gm.	48	Dochody z przedsięb. komun. w Niemczech	18
Zmiana przepisów o N. T. A.	48	Uposażenie pruskich landratów	18
Zaszeregowanie do szczebla pracowników kom.	48	Sprawa kolonij i osiedli podmiejskich dla bezrobotnych w Niemczech	18
W sprawie powierzania czynności przez Fundusz Bezrobocia instytucjom zastępczym	49	Głos sfer gospodarczych w sprawach samorząd. w Niemczech	26
Urzędy rozjemcze do spraw kredyt. małej własności rolnej	49	Walka z przedsiębiorstwami publ. w Niemczech	25
Powołanie przez Min. S. W. przewodniczących wojew. komisji oszczędn.	49	Submisje w czasie kryzysu	25
Obniżka stopy procentowej w K. K. O.	49	Zadłużenie gmin austriackich	25
Obniżenie kar za zwłokę od zaległych podatków	49	Zjazd niemieckich pow. zw. kom.	25
Opłaty stemplowe od duplikatów dokum. wojskowych	49	Poradnictwo gospodarcze miast niemieckich	25
Komisja oszczędn. dla m. st. Warszawy	50	Podatek obywatelski w Niemczech — Fr. Branny	29
Rezolucje sejmiku spółdzielni zarobkowych i gospodarczych	50	Powiat we Francji — H. K.	29
O obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia wierzytelności długoterminowych zabezpieczających listy zastawne i obligacje oraz wydanych na podstawie tych wierzytelności listów zastawnych i obligacyj	51	Nowe pruskie nadzwycz. rozp. z mocą ustawy dla zapewnienia równowagi budżet. z dn. 8.VI.32 r.	30
W sprawie usprawnienia akcji społeczno - opiekuńczej	52	Nowy system opieki społecznej w miastach węgierskich	30
Kadencja członków wydziałów wojewódzkich, wybranych wzgl. powołanych z pośród mieszkańców województwa	52	Nowe rozp. nadzwycz. Prez. Rzeszy z mocą ustawy z dnia 14.VI.32 r. a związki komunalne	32
Opłaty na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym	52	Międzynarodowy Kongres Drogowy	38
Obowiązek gmin w zakresie utrzymywania aresztów gminnych	52	Schronisko dla warstw średnich (Francja)	38
Nadawanie wzgl. zatwierdzanie herbów związków samorządów terytorj.	52	Utworzenie oddziału dla przeprowadzania rewizji w Westfalji	38
Projekt ustawy o wojennych grobach i cmentarzach	52	Program finansowania robót publ. w Niemczech	38
		Upadłości komun. (Niemcy)	38
		Doroczne walne zebranie związku miast Prus Wschodnich	38
		Wkłady w niemieckich kasach oszczędn.	38
		500% stawki podatku obywatelskiego (Niemcy)	38
		Elektrobusy	38
		Kasowanie powiatów w Prusach	38
		Międzynarodowy Kongres Miast w Londynie	39
		Organizacja kontroli gospodarki i rachunkowości w gminach wiejskich w Finlandji — St. Zbrożyna	41
		Sprawy komunalne w reformie administracji w Prusach — M. J.	43
		Bezgotówkowe uruchamianie robót dla zatrudnienia bezrobotnych (Niemcy)	43
		Komisarze państwowi w gminach pruskich, zalegających z wpłacaniem podatków państw. do kas skarb.	43
		Ochotnicza służba pracy (Niemcy)	43
		Sprawy dotyczące zw. kom. w nadzwycz. rozp. Prez. Rzeszy z dn. 4.IX.1932 r. o ożywieniu gospodarstwa	43
		Opieka nad macierzyństwem i niemowlęctwem w Paryżu	47
		Schroniska turystyczne dla młodzieży szkolnej w Niemczech	47
		Schroniska turystyczne dla młodzieży holenderskiej	47
		Oszczędności w budżetach Rzeszy, krajów związkowych i zw. kom.	48

Pozatem w tym dziale w każdym numerze zamieszcza-
no informacje z życia samorządu terytorjalnego.

	Nr. Nr.	Nr. Nr.
Nadwyżka w budżecie Państw. Zakł. Pośredn. Pracy i Zabezp. na Wypadek Bezrobocia w Niemczech	48	W sprawie dostarczania gruntów na cele szkolnictwa 42
Pomoc Rzeszy dla związków kom.	48	W sprawie dostarczania mieszkań nauczycielom szkół powsz. 42
Finanse gmin i krajów związkowych w Austrii	48	W sprawie postępow. władz leśnych przy zmianie kierunku tras i szerokości pasów drogowych 42
Wzrost ciężarów na opiekę społ. w Niemczech	48	W sprawie ulg taryfowych dla uzdrowisk 42
Rezultaty ochotniczej służby pracy	48	Przedstawiciele centralnych organizacji samorządu teryt. u Ministra Opieki Społecznej 43
Przekazanie lekarzom sejmikowym funkcji pow. lekarza	48	Zjazd przedstawicieli pow. zw. kom. woj. Poleskiego 45
Stan zadłużenia i obsługa długów zw. kom. w Niemczech	48	W sprawie projektów ustaw o powsz. obywatelskim podatku kom. i pokrywaniu kosztów leczenia ubogich oraz w sprawie Państw. Rady Samorządowej 50
Ustrój gminny we Francji — H. K.	51	W sprawie regulowania bezspornych pretensyj wzajemnych zw. kom. oraz władz i urzędów państw. 50
ZE ZWIĄZKU POWIATÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.		
Pomoc instrukcyjno - rewizyjna dla pow. zw. kom. woj. południowych	5	W sprawie przedstawicieli w Państw. Radzie Ośw. Publ. i Państw. Komisji Oświaty Zawodowej 50
Korzystanie z pomocy biura Związku Powiatów	5	Rocznica śmierci ś. p. J. Beka 51
Praktyki wakacyjne dla studentów	5	Zebranie Zarządu Związku Pow. R. P. 51
Fundusz stypendjalny im. ś. p. J. Beka	5	Zjazd wojewódzki w Wilnie 51
Zebranie Rady Związku Pow. R. P.	6	W sprawie udziału zw. kom. w opłacie skarbowej od spirytusu 51
Posiedzenie Rady Związku Powiatów	9, 10	W sprawie zjazdu głównego 51
W sprawie uzdrowienia gospodarki zw. kom.	10	W sprawie przetrzymywania przez gminy składek P. Z. U. W. 52
W sprawie projektu ustawy o przejęciu egzekucji admin. przez władze skarb. oraz o postęp. egzekuc. władz skarbowych	10	W sprawie ubezpieczenia mienia związków komunalnych 52
W sprawie projektu ustawy o spłacie zaległ. podatkowych	10	
Zjazd przedstaw. pow. zw. kom. woj. warszawskiego	13	ZE ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH.
W sprawie wstrzymania egzekucji wdrożonej przeciw rolnikom	14	Walne Zgromadzenie Członków Zrzesz. Sam. Pow. 17. 18. 22
W sprawie przejęcia egzekucji admin. przez władze skarbowe	23	Sprawozdanie z Walnego Zgromadz. Członków Zrzesz. Sam. Pow. 29
Zatwierdzenie statutu -Związku Pow. R. P.	25	
Rozstrzygnięcie konkursu	25	PORADY W SPRAWACH SAMORZĄDOWYCH I OGÓLNO - ADMIN.
Statut Związku Powiat. Rz. P.	26	W każdym numerze
Wojew. Zjazd przedstawicieli pow. związków kom. woj. lubelskiego	27	
Zebranie Zarządu Związku Powiatów R. P.	27	WIADOMOŚCI GOSPODARCZE.
Opinia zarządu Związku Powiatów o projekcie rozp. Prez. R. P. o pokrywaniu kosztów leczenia i o projekcie ustawy o t. zw. podatku obywatelskim	27	W każdym numerze
W sprawie akcji oszczędnościowej	28	
Zjazd przedstawicieli pow. zw. kom. woj. lubelskiego w Lublinie	28	PRZEGLĄD WYDAWNICTW.
W sprawie obniżenia kosztów delegacji do prac instrukcyjno-rewizyjnych	29	Nr. Nr.: 3. 6. 10. 12. 13. 15. 20. 21. 26. 28. 39.
Samorządowa Komisja Zdrowia Publ.	29	
Zjazd przedstaw. pow. zw. kom. woj. białostockiego w Grodnie	29	KOMUNIKATY I NOTATKI RÓŻNE.
W sprawie organizacji egzekucji admin. przez urzędy skarbowe	36	Nr. Nr.: 1. 2. 3. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 14. 15. 16. 17. 20. 25. 30. 34. 38. 39. 40. 41. 43. 45. 47. 48. 49.
Zebranie Zarządu Związku Powiatów R. P.	39	
Międzyzwiązkowa Komisja samorządowa	42	

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

SP. Z O. O. W WARSZAWIE

P O L E C A WYDAWNICTWA BIBLIOTEKI SAMORZĄDOWEJ I KOMISY:

	Cena		Cena
1. Prof. A. Pragier: „Zarys skarbowości komunalnej“. Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem..	zł. 4.—	Na r. 1930	„ 3.—
2. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Sprawa drogowa w Polsce“	„ 1.20	Na r. 1931	„ 5.—
3. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ tom I i II	„ 14.—	Na r. 1932	„ 7.—
4. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. III	„ 14.—	Na r. 1933	„ 7.—
5. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. IV	„ 25.—	28. „Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy“	„ 2.—
6. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. V	„ 18.—	29. „Sejmikowe komisje rewizyjne (wzory, regul.)“	„ 0.50
7. „Działalność pow. związ. komun. w dziedzinie zdrowia publicznego“	„ 0.50	30. S. Gliszczyński: „Instrukcja Biurowa dla urzędników gmin wewn. organ. gminy w b. zab. rosyjskim“	„ 1.—
8. „Sadownictwo w Samorządzie Powiatowym“ ..	„ 0.50	31. K. Windakiewicz: „Prawo o związk. międzykomunalnych“	„ 5.—
9. A. Bogusławski: „Samorząd w ubiegłym dziesięcioleciu“	„ 0.50	32. Inż. A. Zaleski: „Drzewa przy drogach“	„ 3.—
10. Skorowidz banków państw. i akcyjnych, Kas Oszczędności, Spółdzielni Kredytowych Rzplitej Polskiej“ nowe wydanie w oprac. Stef. Stan. Kwiatkowskiego	„ 7.—	33. „Zagadnienie organizacji oszczędności“. (Zbiór referatów, wygłosz. na zjeździe Delegatów K. K. O. 1929 r.), cz. I	„ 5.—
11. „Z zagadnień samorządu“	„ 2.—	34. „Zagadnienie organizacji oszczędności“, cz. II	„ 2.50
12. Inż. Józef Ćwikiel: „Znaki Drogowe“	„ 3.20	35. Polak Tadeusz: „Pomoc kredytowa“	„ 2.75
13. Dr. M. Jaroszyński: „Samorząd terytorjalny w Polsce“	„ 1.50	36. Inż. W. Marzec: „Administracja i organizacja robót“	„ 12.—
14. Dr. M. Jaroszyński: „Gospodarka gmin wiejskich na tle stanu finansów gminnych“ — oraz „Znaczenie opłat drogowych“ (w jednym tomie)	„ 8.—	37. Smerek: „Banki Komunalne w Polsce“	„ 2.50
15. J. Bek: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowie na polu popierania sadownictwa“	„ 1.50	38. B. Markowski: „Z dziejów gospodarki miejskiej w Kielcach“	„ 2.50
16. St. Pachnowski: „Przepisy budżetowe dla związków komunalnych“ (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia). Wyzerpane, nowe wyd. w oprac.	„ 5.—	39. Achilles Rosenkranz: „Opłaty stempłowe, wiążące się z działalnością K. K. O.“	„ 2.—
17. Z. Pietkiewicz: „Gospodarka miast polskich“ ..	„ 5.—	40. S. Woyzbun: „Historja bankowości“	„ 2.—
18. Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych. (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.)	„ 2.50	41. M. Turskiego i T. Wolframa: „Polska Tabela Procentowa“ w oprac.	„ 10.—
19. St. Podwiński: „Bibliografja literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym“	„ 3.—	42. Dr. K. Windakiewicz: „Komunalne Kasy Oszczędności w Rzplitej Polskiej“ — za 1 egz.	„ 5.—
20. St. Podwiński: „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego“	„ 2.—	43. A. K. Czyżowski: „Szara Książeczka“ za 1 egz. ..	„ 1.20
21. St. Podwiński: Tabelaryczne zestawienie organizacji sam. terytorj.	„ 1.20	44. K. Kühn: „Zarys programu i metod pracy samorządu ziemskiego“	„ 5.—
22. St. Podwiński: Wskazówki dl inspektorów samorządu gminnego	„ 3.—	45. J. Długokęcki: „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności“	„ 1.20
23. St. Tomaszewicz: „Zarys zasad naukowej org. pracy“	„ 6.—	46. B. Brodowski: „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce“	„ 6.50
24. Kowalczewski: „Stan mieszkań służby folwarcznej	„ 1.50	47. K. Tokarski: „Wskazówki dla meldujących się“ ..	„ 0.60
25. Inż. Z. Rudolf: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek“	„ 3.50	48. A. Szczepański: „Ankieta rejestracyjna ludności“	„ 0.80
26. Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików Powiatowych		49. B. Bagiński: „Meljoracja w pow. Chełmskim“ ..	„ 5.—
w roku 1925	„ 1.—	50. S. Maltze i W. Feist: „Wskazówki dla urzędów gminnych o prowadzeniu ewidencji koni“	„ 8.—
w roku 1926	„ 2.—	51. J. Roziecki: „Podręcznik dla K. K. O.“	„ 12.—
w roku 1927	„ 2.—	52. K. Prökl: „O zakładach leczniczych“	„ 6.—
27. Kalendarz Samorządowy (osiem tomów)		53. Dr. E. Wisenberg: „Koszty leczenia w szpitalach b. zab. rosyjskiego	„ 6.—
Na r. 1926	„ 1.—	54. Fr. Sedlaczek: „Bibliografja dotycząca działalności samorządu w zakresie oświaty pozaszkolnej (1905 do 1.IV.1930)	„ 2.—
Na r. 1927	„ 2.—	55. S. Woyzbun: „Giełda, przeszłość, organizacja obecna, obroty i t. d.“	„ 8.50
Na r. 1928	„ 2.—	56. T. Jankowski i St. Przestrzelski: „Prawo o wykroczeniach oraz Postępowanie Karne Administracyjne“	„ 6.—
Na r. 1929	„ 2.—	57. Dr. J. Horszowski i Mgr. R. Galster: „Postępowanie Egzekucyjne Władz Skarbowych“ (teksty i objaśnienia)	„ 7.—
		58. Wacław Brzeziński: „Terytorjalna organizacja gminy wiejskiej w Polsce. Wnioski do reformy“	„ 4.—

Uwaga: przyjmujemy wszelkie zamówienia na książki i czasopisma.

Przyjmujemy zamówienia na pomoce biurowe i materiały piśmienne.

Zamówienia kierować:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.

Warszawa, ul. Świętokrzyska 13.

czas. 13458/15/7

Po cenie niższej są do nabycia pozostałe oprawne roczniki:

„Samorządu“ r. 1928 — zł. 30.—	„Oszczędności“ r. 1928 — zł. 25.—
„ 1929 — „ 30.—	„ 1929 — „ 25.—
„ 1930 — „ 30.—	„ 1930 — „ 25.—
„ 1931 — „ 30.—	„ 1931 — „ 25.—

W SAMORZĄDOWYM INSTYTUCIE WYDAWNICZYM
WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13 m. 15

K O N K U R S.

Potrzebny sekretarz Magistratu miasta Bochni (Województwo Krakowskie) od dnia 1 marca 1933 r. Wymagane wyższe studia i praktyka w Samorządzie. Oferty z życiorysem, świadectwami studjów i służby kierować do końca lutego r. b. pod adresem Magistratu miasta Bochni.

Warunki od X do VII st. sł. płacy, zależnie od kwalifikacji. Magistrat miasta Bochni.

Przebój sezonu na rok 1933.

C A Ł A E U R O P A N A G Ł O Ś N I K I I

Oferujemy wyłącznie w celu spopularyzowania naszej firmy wśród licznych rzesz radioamatorów

Zamiast Zł. 400 tylko Zł. 175.

Trzylampowy odbiornik „Non Plus ultra 3“, najnowszej udoskonalonej konstrukcji, odbierający wszystkie europejskie stacje na głośnik nadzwyczaj czysto i głośno. Zakres fal od 200 do 2000 metr. Zmontowany w eleganckiej nowoczesnej skrzynce mahoniowej lub dębowej z pierwszorzędnych części składowych. Obsługa nadzwyczaj łatwa. Do aparatu dodajemy pełny komplet niezbędnych akcesoriów a mianowicie: 2 lampy oszczędnościowe, 1 lampę głośnikową, głośnik 4 błędnowy odtwarzający wiernie i czysto wszelkie głosy i muzykę, w pięknej skrzynce skomplet. odpowiednio do skrzynki aparatu, 1 akumulator 25 amp. godz. 1 baterję anodową na 100 V i komplet materiału antenowego. Gwarancja pisemna, dwuletnia. Instrukcja bezpłatna.

Zaznaczamy, że podana cena jest najniższa, wyjątkowa na czas ograniczony. Radzimy zatem skorzystać z tej niebywalej dotychczas okazji. Przy tak bowiem niskiej cenie taki odbiornik winien znaleźć się w każdym domu, szkole, związku i instytucji publicznej.

Dla miejscowości posiadających sieć elektr. polecamy taki sam odbiornik z wyżej opisanym głośnikiem na prąd zmienny 220 V (akumulator i baterja zbyteczne). Cena kompletu Zł. 225.—.

Za sprawne działanie tych aparatów otrzymujemy mnóstwo podziękowań. Na żądanie wysyłamy spis osób wyrażających nam swe podziękowania.

Zamówienia wysyłamy odwrotnie wyłącznie za pobraniem pocztowym po otrzymaniu 25 zł. tytułem zadatku.

Adresować „RRDJOFOT“ Lwów, ul. Kollątaja 8. Telefon № 106-11.

Podajemy do wiadomości wszystkim naszym łaskawym Odbiorcom, że od nowego roku otworzyliśmy dział sprzedaży

POMOCY BIUROWYCH I MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH.

Wszelkie zapotrzebowania wykonywujemy w dowolnych ilościach.

Powyższą wiadomość pozwalamy sobie przesłać Szanownym Urzędom, w szczególności Urzędem Wojewódzkim, Wydziałom Powiatowym, Komunalnym Kasom Oszczędności, Szpitalom, Magistratom, Starostwom i Urzędem Gminnym.

Na życzenie wysyłamy prospekty, względnie wyczerpujące objaśnienia.

Oczekując łaskawych zleceń, pozostajemy

Z poważaniem
SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Sp. z o. o. w Warszawie.